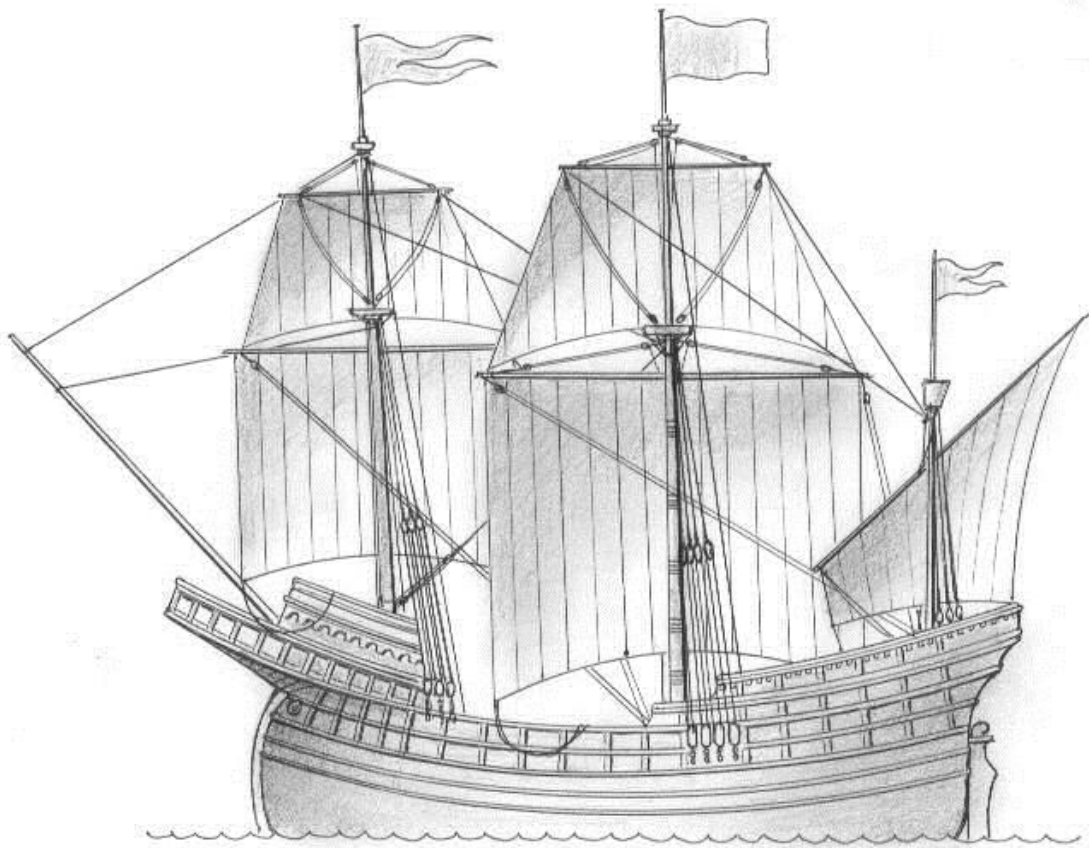

Pietro Querinis fantastiske reise

Forord

Pietro Querini er den venezianske adelsmannen som på forsommeren i 1431 legger ut fra Chania på Kreta med et mannskap på 68 og et skip lastet med vin og krydder. De skal til Flandern, men dit kommer de aldri. Istedet havner de skipbrudne på Røst i Lofoten.

Nær den engelske kanal kommer de ut for uvær og blir ført langt til havs vest for Irland. Det er ikke det verste, for uværet fører deretter til at roret brekker og seilene flerres opp. Kaptein Querini beslutter å forlate sin galleon, og beordrer mannskapet ned i skipets to livbåter. Den minste livbåten forsvinner raskt, men den største med 47 mann ombord driver nordover med Golfstrømmen i en tre ukers tid og strander i øyriket Røst ytterst i Lofoten. Han skriver da 5. januar 1432 i sin dagbok.

Det er ikke mer enn 11 som kommer seg til lands, utmattet av sult og tørst. Det er isende kaldt.

Querini og hans skipbrudne mannskap blir imidlertid snart oppdaget av lokalbefolkningen og tatt hånd om. Vinteren gjennom blir de boende hos røstværingene og får oppleve deres hverdagsliv i en værhard natur. Når lofotfisket er over får italienerne etter tre måneders vinteropphold på Røst, skysst med et handelsfartøy på vei til Bergen. De hopper av i Trondheim og via Sverige kommer de seg hjem igjen.

Underveis og hjemme skriver Pietro Querini ned sine opplevelser, og i 1559 blir beretningen utgitt i Venezia av Gio Battista Ramusio i «*Navigazioni e viaggi*». Historien spres til et videre publikum med en tysk oversettelse i 1613. I 1763 blir deler av denne tyske teksten oversatt og utgitt på norsk av Gerhard Schøning i "*De Trondhjemske Selskabs Skrifter*".

I 1881 blir det så oppdaget en ny beretning i Biblioteca Marciana i Venezia. Det er en avskrift av fortellingen til to av Querinis mannskap, Cristoforo Fioravante og Nicolò de Michiel.

Querinis og mannskapets beretninger fra 1400-tallet skal så komme til å bli oversatt fra italiensk av Amund Sommerfeldt og publisert i [Topografisk-historisk beskrivelse over Nordlands amt](#) (Aschehoug, 1908) med Amund Helland som hovedforfatter og redaktør.

I moderne tid er Sommerfeldts oversettelse konvertert av Lars Næsheim til [ebok](#). Den er lagt ut fritt, gitt at det ikke tas betalt for den. Vi forholder oss til det, og har på de følgende sidene beholdt selve oversettelsen. Annen formatering og denne introduksjonstekst er tilpasset publisering på nettsiden [Sandalsand på norsk](#).

Det er i sannhet en fantastisk beretning vi her får, og ikke minst er beretningen om livet blant lokalbefolkningen en utmerket kilde til læring om hvordan man hadde det på kysten av Nord-Norge i gammel tid, fra en tid vi har få andre skriftlige kilder å basere vår historieskrivning på.

Sandalsand, august 2015

Querinis beretning

Selv om vi mennesker i vor skrøbelighed af naturen har et verdsligt sind og begaar handlinger, som kan dadles, bør vi dog, da der er noget af det guddommelige i vor sjæl, hvilket Vorherre i sin endeløse naade har givet os fremfor de øvrige skabninger, af al magt søge at prise vor velgjører, idet vi lover og fortæller om hans vidunderlige gerninger mod hans troende, til opbyggelse for de kristne og til oplysning for de andre folk, som er vantro. Vi bør alle opfylde denne pligt, men især er det en pligt for dem, som er blevne hjulpe og udfriede ved hans uendelige godhed og barmhjertighed fra svære ulykker, netop som de mest trængte hans hjælp. Af denne grund vil da jeg, Pietro Querini fra Venedig, skrive, forat det kan være opbevaret for vore etterkommere og være til efterretning for mine samtidige; jeg vil fortælle den rene sandhed om den modgang og de ulykker, som overgik mig ved skjæbnens rullende hjul, og jeg vil berette, i hvilke dele af verden det var.

Som vi ved af lang erfaring, kan skjæbnen snart ydmyge den mægtige og til gengæld ophøje den ringe, og med dem, som kun sætter sit haab til skjæbnen, driver den helst sit spil. Men her er det netop min pligt at berette om den vidunderlige hjælp, som den naadige Herre Gud har ydet mig uværdige og de andre 10, som hørte til det følge paa 68, der reiste sammen.

Her maa da først oplyses, at jeg, begjærlig efter at faa lidt af det, som vi mennesker utrættelig stræber efter, nemlig ære og rigdom, paatog mig at være fører for et skib paa en reise til Flandern. Paa skibet skulde ikke alene jeg selv være med, men jeg vilde ogsaa tage med en voksen søn. Det behagede imidlertid Vor Frelser, hvis domme er uransagelige, i sit overmaal af naade at kalde min søn bort fra dette liv, en naade, som jeg i min faderkjærlighed ikke forstod. Han døde 5 dage før min afreise fra Kandia; der havde jeg ladet det nævnte skib laste. Hans død var et tungt slag, som rammede mig haardt; det forekom mig, at jeg var blevet alene og manglede al glæde paa den lange reise, som jeg skulde gjøre. Hvor blind og uvidende var jeg ikke, som mente, at Gud var haard mod mig her ved begyndelsen af reisen.

Efter denne sørgelige tildragelse var jeg saar tilsinds, men beherskede mig og reiste den 25de april 1431 fra Kandia vestover; da vi, fordi vinden tvang os til det, havde seilet langs Barberiets kyst, kom vi ud gennem strædet ved Gibraltar, og den 2den juni naade vi med det ulykkelige skib nær til det sted, som heder Cades (Cadiz) i Spanien; da vi ved daarlig styring kom for nær en boe i St. Peters kanal, tog skibet bund paa et undervandsskjær, og vort ror kom ud af stilling, rorkramperne tog skade, saaledes som det viste sig senere under de følgende ulykker. Desuden fik skibet brud paa kjølen paa tre steder, og det tog ind vand saa voldsomt, at vi kun med møie kunde holde det lens. Dette pludselige uheld gjorde mig endnu mere nedslagen, men den gode Herre Gud lod det ikke mangle paa sin naade; da vi kom til Cadiz, lossede vi straks det havarerede skib den 3dje juni, og da vi havde losset det, kjølhalede vi det.

Paa 25 dage fik vi, skjønt det var vanskeligt, rettet paa alt, og vi tog igjen lasten ombord i skibet.

Da jeg hørte, at der var udbrudt krig mellem min by Venedig og Genua, maatte vi forøge mandskabet med flere kombattanter, saaledes at vi ialt blev 68 mand.

Den 14de juli drog jeg saa afsted paa min bedrøvelige reise. For ikke at møde nogen af de mange fiendtlige skibe, som ventedes vestenfra, besluttede jeg at styre noget ud af den sædvanlige kurs og holdt ud fra Kap Vincent; den vind, som paa denne kant kaldes Agione, og som er en nordøstvind, blæser her langt fra land; den hindrede mig i at faa se land igjen, og jeg seilede i 45 dage paa høiden af de Kanariske øer, som er ukjendte steder, der er farlige for alle sjøfolk, mest for dem fra vore kanter.

En samvittighedsfuld fører, som befinder sig i saadan stilling paa et saadant sted og med saa mange ombord, har det vanskeligt; især var det betænkeligt, at provianten daglig svandt ind for mig, og den er jo det eneste, som giver mennesket efter dets natur kraft og holder det oppe; især gjælder det sjøfolk, som stadig har haardt arbeide.

Alligevel behagede det Gud at hjælpe og styrke mig; han sendte vind fra nordvest, og for igjen at søge land rettede vi kursen mod nordøst og seilede i to dage og nætter med god bølge for fulde seil. Men en ugunstig skjæbne vilde ikke længe lade os nyde godt af dette; der stødte den ulykke til, at nogle af de kramper, hvori roret staar, brak, saa at vi maatte finde et middel til at styrke det, saa at vi istedetfor jern satte det fast med tauge. Vi fik det saavidt fast, at vi hjalp os frem til Lissabon, hvor vi kom den 29de august.

Da vi her havde repareret de afbrudte kramper og havde forsynet os med proviant og andre fornødenheder, seilede vi den 14de september ud af havnen paa vor reise. Men vi fik stadig modvind og tumledes om paa det vide hav.

Vi kom den 26de oktober til Muros's havn (Muros i Nordspanien), og jeg med 13 af mit reisefølge besøgte St. Jacomo's kirke; jeg blev ikke længe der, men vendte straks tilbage, og satte den 28de seil med temmelig god sydvestlig vind. Jeg haabede, at vinden skulde holde sig stadig, som jeg saa gjerne vilde. Men da jeg i min rette kurs var kommet omtrent 200 mil fra Kap Finisterre, lagde den gode vind sig, og der kom vind fra øst og syd. Havde den gode vind holdt sig stadig, havde vi snart kunnet komme ind i Kanalen ved Flandern, hvad vi da i høi grad længtede efter. Men vinden tiltog hvert øieblik voldsomt i styrke, og vi kastedes ud af vor kurs, saa at vi kom nordenfor øen Sorlingen (Ouessant).

Skjønt vi endnu ikke sikkert havde faaet land isigte, var dette vore gode styrmænds mening, da de havde taget lodskud og fundet 80 favne vand. Da vi kom nærmere til land, vilde vinden til at vende; der kom nordøst til nord, saa det blev umuligt for os at lægge til i læ af land.

Først nu begynder vore ulykker og vor bitre nød, fra hvilken Vor Frelser til sin tid og paa sit sted friede ud mig uværdige og ti af mine ledsagere, som det vil sees i den følgende vidunderlige beretning.

Det hændte den 10de november, aftenen før St. Martins fest, at vort ror mistede sine kramper paa grund af den voldsomme sjø; roret er det ulykkelige skibs tøjle, og paa det maa man kunne stole. Her var intet til at holde det paa plads. Hvor ængstelig og fortvivlet jeg var, vil den forstandige læser indse. Da var jeg ligesaa hjælpeløs som den ulykkelige, til hvem man nærmer sig med strikken for at lægge den om hans hals og heise ham op.

Dog tog jeg mod til mig, saa godt, som jeg kunde, begyndte at bruge min myndighed som fører og søgte med min tale og min adfærd at sætte mod i de forskrækkede sjøfolk, som allerede var som halvdøde; jeg befalede at binde roret fast med et stort tang, ikke fordi vi paa den maade fik det paa sin plads igjen, men kun for at have det sikkert anbragt paa siden af skibet, som hele tiden arbejdede voldsomt. Men det gik alligevel saa, at det sled sig helt løst fra skibet, men blev dog hængende i bagstavnen, da det var bundet, og saaledes trak vi det efter os i tre dage til ingen nytte. Men vi fik det dog tilsidst med møie og stort arbejde trukket op paa skibet. Vi surrede det saa godt vi kunde, forat det ikke skulde slaa istykker skibssiden, naar skibet arbejdede.

Saaledes var det vor skjæbne at ligge der paa det vide og rasende hav uden styring og med seilene oppe for vinden; undertiden holdt vi op i vinden, til seilene blaffede, derpaa lensede vi afsted for vinden, idet vi mod vort ønske kom længere og længere fra land. Jeg saa, at det var en fortvivlet reise, og jeg kjendte vore sjøfolk, at de altid vil stille sin hunger. Efter overveielse foreslog jeg regler og maal for brugen af det, som var igjen af vor proviant. Til at fordele den, valgte jeg to eller tre mand, hvilket vandt bifald hos de fleste; disse uddelte provianten ligelig to gange om dagen og om natten; jeg undtog ikke mig selv fra denne regel. Saalænge vor ulykke varede, kunde vi maaske ved disse forholdsregler fri os fra døden. Alle var enige i dette, og det blev udført saaledes.

Jeg trak mig i ensomhed tilbage til min kahyt for bedre at kunne overveie min elendige tilstand og min sjæls tilstand og angre mine synder. Jeg vendte mig til Vor Herre Gud og gav mig i hans vold. Jeg tilstaar sandfærdig, at det var mig en stor lindring i den svære angst, som plagede mig, at min søn, som jeg elskede saa høit, var vandret bort. Thi jeg ved ikke, hvorledes det skulde have været muligt for mig at holde dette ud, hvis jeg havde havt ham og skulde tænke paa, at han maatte dø for mine øine. Til nogen lettelse i min sorg tog jeg mig til at tænke efter og overveie, hvor skrøbelige vore legemer er, og hvorledes store fyrster og konger, fattige og ringe, nulevende og de, som kommer efter, alle nødvendig er hjemfaldne til døden. Men for os kristne er det en forret at faa del i paradisetts herlighed ved Vor Herre Jesu Kristi lidelse, naar vi sønderknuste overlader os i hans vold.

Med disse og lignende tanker fik jeg kraft, saa jeg da ansaa det at dø som noget lidet eller som intet. Med de samme tanker forsøgte jeg at sætte mod i den ulykkelige skare af sjøfolk, som angrede sine synder. Jeg mærkede, at hos nogle af dem havde mine ord gjort virkning.

Under disse omstændigheder besluttede vi, efter raad af en tømmermand, at arbejde to latinske ror af de overflødige ræer og den midtre mast, idet vi haabede at kunne regjere skibet under dets voldsomme arbejde. Disse ror blev nu straks gjort istand og anbragt paa begge sider og paa rette steder. Dette arbejde gav os kraft og haab, da vi mærkede, at de gjorde tjeneste. Men skjæbnen var os haard og gav os ikke tid til at faa noget istand. Vindens raseri og havets vælde øgede, saa at bølgerne brød ind over de nye ror og sopte dem bort fra skibet. Ved denne ulykke stod vi lammede og lynslagte, lig de, som i pestens tid føler, at de er smittede og mærker dødens tegn. Saaledes forladt fór vi afsted den vei, som de rasende vinde førte os.

Den 26de november er den dag, som er indviet til den hellige jomfru Catherina, og den regnes for skjæbnesvanger; man siger, at den er en kritisk dag; da forøgedes havets og vindenes raseri, saa at vi mente forvist, vor sidste dag maatte være kommen. Derfor overgav vi os alle samstemmig og med taarer til den hellige jomfru Maria og de andre helgener i paradiset, forat de skulde sone Vor Herre Gud og hjælpe os, og vi aflagde fromme løfter enten om pilegrimsreiser eller om andre gjerninger i ydmyghed.

Dette havde en vidunderlig virkning, saa at vi, trods havets vældige raseri, blev frelste fra døden. Vinden blev noget bedre, dog ikke saa, at vi ikke stadig drev afsted mod nordvest, idet vi altid fjernede os fra land. Seilene var allerede saa slidte ved stadig regn og vind, at de begyndte at revne og ved gjentagne haarde byger mistede vi dem helt. Da vi havde sat ind nye seil, som man pleier at føre med sig til saadant brug, var heller ikke de synderlig stærke, naar de blev vaade og medtagne af de rasende vinde; vi kunde kun bruge dem en kort tid.

Da nu skibet var uden seil og uden ror, som er nødvendige redskaber for seilads, var vi tunge i sind og nedslagte, saa der var ikke længer kraft og mod hos os. Skibet gik for takkel og taug, uden ror og havde ikke længer nogen bestemt kurs; det blev ligesom træt, men det rystede ikke destomindre i den voldsomme sjø, saaledes at det kunde mærkes i alle sammenføininger. Nogle gange brød havet over det og fyldte det med vand. Dog var vi, ulykkelige, som var saa trætte, nødte til at pumpe det lens.

Efterat vi flere gange havde forsøgt at finde bund med loddet, fandt vi omsider en dybde paa 80 favne med stenet bund. Som det gaar dem, der ikke kan svømme og som ligger i vandet, at de griber efter et halmstraa, for ikke at gaa under, saaledes gik det ogsaa os. Vi besluttede i vor elendighed at forsøge, som et sidste middel, at kaste anker. Det gjorde vi saaledes, at vi satte sammen fire trosser, den ene efter den anden. Saaledes fik vi blive liggende en tid, om det end tilslut skulde vise sig at være til ingen nytte.

Da skibet, som alt var svagt, i 40 timer havde arbeidet voldsomt i denne fortøining, huggede en af vore ulykkelige fæller, af rædsel for at noget værre kunde hænde, den sidste trosse

over. Da vi havde mistet dette holdepunkt, drev vi afsted paa den gamle maade. Vi ventede med kristeligt sind stadig paa døden, som de fleste af os var forberedte paa; vi satte alt vort haab til det kommende liv. Nogle handlede og talte i fuld fortvivelse, da de saa, at havets og vindenes raseri ikke lagde sig.

Den 4de december, paa den hellige Barbaras festdag, blev vi haardt medtagne af fire bølger efter hverandre, saa at det ulykkelige skib dukkede mere under, end det gjorde før. Skjønt vi var halvdøde, tog vi os dog sammen og stod i vand til midt paa livet og pumpede, og vi fik bugt med vandet; i de tre følgende dage gik det os noget bedre paa reisen. Men den 7de december tog vindens raseri paany til; vi fik igjen saa meget vand over, at skibet fyldtes, og paa læsiden strømmede vandet ind uden modstand. Da troede vi for vist, at vi skulde gaa under, og vi vidste ikke, hvad vi skulde gjøre. Vi stod stadig der, ventende døden og saa resigneret og medlidende paa hverandre. Tilsidst tog vi os til som det sidste middel at kappe masten, idet vi tænkte, at skibet, naar det blev kvit denne byrde, vilde reise sig friere. Saa blev det gjort. Da masten var kappet, kom en styrtsjø, som tog den udenbords sammen med raaen, uden at røre siden paa skibet, som om det var slynget ud af en haand. Dette lettede skibet i høi grad, og det gav os haab om at kunne pumpe det helt lens for den masse vand, som var kommet ind. Efter Guds vilje begyndte nu havets og Vindens raseri at aftage.

Skibet var nu berøvet alle sine master, hvad der, som alle sjøfolk ved, holder et skib ret. Vi ventede, at det skulde lette sig en smule, men det begyndte at rulle mere og mere, saa at bølgerne let strømmede ind fra begge sider. Medtagne som vi var af det stadige stræv i lang tid, kunde vi hverken holde os paa benene, heller ikke sætte os ned, saa svage var vi blevne. Dog var vi enige om stadig at bruge pumperne for at lense skibet. Da vi i denne tilstand var uden haab om at faa se land igjen, besluttede vi i vor elendighed, hvis Gud i sin naade vilde lade havet og vinden lægge sig noget, at sætte vor storbaad og den lille baad ud i sjøen og at gaa i dem for at søge at komme til land; vi saa, at vi uvilkaarlig vilde dø af hunger, hvis vi blev paa skibet; det var umulig at naa land med dette, da vi ikke havde ror, ikke mast og ikke seil, og da vi efter vor formening var 700 mil borte fra det nærmeste land mod øst, som var øen Irland.

Der blev derfor truffet foranstaltninger til at gjøre de smaa baade istand for at forlade den store skude, naar det voldsomme hav tillod det. Der var nogle af vore folk ombord, som i høi grad var tilbøielige til at drikke vin i overmaal, de ventede ikke at dø, men de stod hele dagen og varmede sig, idet de gjorde ild op med duftende cyprestræ (en stor del af skroget og lasten i skibet var af sligt træ); det var utroligt, hvor ilde det var for disse at gaa ombord i baadene og forandre levemaade, saaledes som jeg senere skal fortælle.

Vi pleiede, førend vi mistede masten, hver aften, før den lange nat kom, at trække os tilbage til vor kahyt og henvende os til jomfru Maria, vor herskerinde; vi bad ydmygt og med taarer hende og hendes søn, den almægtige og vor forløser, om frelse fra den store fare, elendigheden og mørket. Men det stod ikke længere i vor magt at forrette denne andagt, fordi det var ikke muligt hverken at staa eller at gaa, og man kunde næsten ikke ligge uden

stor vanskelighed. Enhver opsendte sine bønner, som han selv vilde, der hvor han laa. I denne fare havde jeg forskellige tanker, og blandt andet frygtede jeg for, at der naar folkene gik i baadene, skulde opstaa strid og trætte mellem dem, som havde mindre selvbeherskelse end de andre, og jeg frygtede blodsudgydelse, hvis alle vilde gaa i den større baad. Dette var meget sandsynligt, især naar dertil kom, at de drak meget, hvad der gjorde dem tilbøielige til trætte. Derfor tog jeg min tilflugt til den almægtige Gud og bad ham oplyse mig, saa jeg kunde finde en maade, saa der ikke opstod saadan strid mellem os. Den gode Gud bønhrorte mig i sin naade, og han lod mig falde paa den tanke, at jeg burde foreslaa alle, at det skulde være hemmeligt, hvilken baad enhver valgte; kun skriveren skulde vide det og skrive ned hvers vilje. Det hændte da mærkværdig nok, at det efter afstemningen viste sig, at 21 vilde gaa i den lille baad og 47 i den store. Af fri vilje var 21 fornøiede med at gaa i den lille baad, de andre valgte den store. Dog blev det tilslut indrømmet mig den forret at gaa ombord i hvilken baad jeg vilde og tage med mig en tjener. Skjønt jeg i mine tanker havde valgt at gaa i den lille baad, da den var meget god, saa forandrede jeg dog mit valg, da jeg saa, at mine underordnede styrmænd var gaaet ombord i storbaaden, og sammen med min tjener gik jeg ombord i den store, og dette var aarsag til vor frelse, som læserne skal faa erfare.

Da vi havde fordelt os saaledes, begyndte vi at gjøre baadene istand for at forlade skibet. Det var meget vanskeligt, da vi ikke havde nogen mast, heller ikke noget andet høit fæstepunkt, saa vi kunde faa heiset dem ud paa siden af skibet. Alligevel tvang nødvendigheden os til at bruge rorpinden paa vort tidligere ror; vi bandt den fast til den venstre skibsside ved agterskandsen, da den laa i læ, og vi satte tilstrækkelig taljer og taug i, og ventede saa paa, at tiden skulde komme, da havet og vinden vilde give sig. `

Den 17de december havde havet lagt sig noget, og da satte vi ved dagens begyndelse med stor møie de to baade ud paa det store og forfærdelige hav. Vi tog de levnetsmidler, som var tilbage, delte dem redelig og ærlig, idet vi gav de 21, som var i den lille baad, deres del og til de 47 deres del. Men af den mængde vin, som vi havde, tog begge afdelinger saa meget, som baadene med rimelighed kunde føre. Da tiden for afreisen kom, og vi skulde skilles, kaldte jeg først til mig dem, som mest manglede klæder, og gav til hver enkelt det, som jeg havde tilovers af mine egne klæder. Da vi saa skulde skilles og gaa i baadene, var vi alle meget rørte, og vi omfavnede og kysede hverandre, og tænkte med smerte paa, at det var rimeligt, at vi ikke mere skulde se hverandre igjen (og det gjorde vi heller ikke).

Vi reiste saa afsted ved dagens frembrud og forlod det ulykkelige skib, som vi saa glade havde bygget med omhu, og til hvilket jeg havde havt saa stort haab for reisen. Vi lod tilbage i skibet 800 botte (omtrent 1 tønne) malvasir, en stor del forarbejdet, vellugtende cyprestræ, peber og ingefær af ikke liden værdi, desuden var der mange andre kostbare varer. Paa den dag skiftede vi vistnok skude, men skjæbnen blev ikke anderledes. I den lange nat, som fulgte mellem tirsdag og onsdag, blev østenvinden og søndenvinden saa stærk, at vore stakkels kamerater i den lille baad, som vi ikke kunde se, blev borte for os, og vi vidste ikke, hvordan deres endeligt blev. Da bølgerne stadig slog ind, fordi vi var overlastede, gav vi os til,

som et sidste middel, at kaste ting overbord, og for at forlænge livet berøvede vi os det, som trængtes til livets ophold. I den nat kastede vi for at lette baaden ud en stor del af den mad og den vin, vi havde, og endel af vore klæder og andre redskaber, som var nødvendige til livsophold.

Til frelse for 11 af os, som tilslut blev ilive, lod Gud i sin naade uveiret ophøre den følgende dag, den 18de; vi rettede da kursen mod øst, idet vi mente at finde vestkysten af Irland som nærmeste land. Men vi kunde ikke holde den kurs, da vindene var ustadige; de kom snart fra nordøst og snart fra sydvest; vi seilede afsted med lidet eller næsten intet haab om at blive reddede, især da vi manglede drikke.

Nu skal der fortælles om de ulykkelige tildragelser, ved hvilke antallet af de 47, som gik ombord i baaden, begyndte at aftage. Ved de stød, som den ulykkelige baad havde faaet under skibets rullen, havde den taget skade og tog vand ind, saa at altid 7 og 7 mand maatte veksle med at øse og at staa tilrors og styre i haard kulde. Dernæst havde vi kun meget lidet vin igjen, og det blev derfor nødvendigt at træffe en bestemmelse. Vi tog 1/4 kop, og det ikke en stor, to gange i døgnet; det var en elendighed. Men med mad var vi noget bedre stillede, thi der var et nogenlunde forraad af salt kjød, ost og beskøiter. Men da vi manglede drikke, var vi bange for at spise salt mad.

Under disse omstændigheder begyndte den ene efter den anden at dø; de viste ikke paa forhaand noget tegn paa, at døden var nær, men de faldt pludselig død om for vore øine. Til yderligere oplysning kan jeg berette, at de første, som døde, var dem, som ombord havde været umaadelige i nydelsen af vin og havde gaaet i en rus, idet de stadig opholdt sig ved ilden. Ved at gaa fra den ene yderlighed til den anden, var de, selv om de var særdeles kraftige folk, lidet skikkede til at taale saadanne strabadser. En dag døde to, en anden dag døde tre eller fire, og dette var mellem 19de og 29de december; vi kastede dem straks i havet.

Da al vin var sluppet op den 29de, og da vi ikke vidste, hvor langt vi var fra land, ønskede jeg at høre til deres tal, som allerede var døde. Gud gav mig dog i sin naade saa stor udholdenhed, at jeg blev ilive. Da alle var saa fortvivlede og sikre paa at dø, fik jeg af Gud den indskydelse med passende ord at formane de gjenlevende til ydmygt og gudhengivent at gaa den visse død imøde, idet vi sammen nød sakramentet i den vin, som var igjen. Efterat jeg havde talt, viste alle sig under taarer som gode kristne, og de anbefalede sin sjæl til Guds varetægt. Da de var i yderste nød for vand, begyndte mange, vanvittige af tørst, at drikke salt vand. Da mistede den ene efter den anden livet. Nogle af os ulykkelige gav os til at drikke urin, og det blev den vigtigste grund til, at vi opholdt livet. For ikke at plages endnu mere af tørst, afholdt jeg mig næsten ganske fra at spise, thi vi havde ikke andet end salt mad. I denne elendige forfatning var vi i fem dage; den 4de januar før dagens frembrud seilede vi afsted for svag nordøstlig vind, og da saa en af folkene, som var i stavnen paa baaden, ligesom en skygge af land foran os i læ. Han raabte da spændt, hvad han syntes at

se, saa alle i haab om frelse vendte øinene i den retning. Dagen var endnu ikke kommen, og vi ventede paa, den skulde gry, saa vi kunde faa vide, om det var land.

Saaledes fik vi nyt mod og styrke, og vi greb til aarerne for at komme nærmere til land, som vi længtes saa meget efter; men paa grund af den store afstand og den korte dag, som kun varede to timer, tabte vi landet afsyne, og vi kunde heller ikke bruge aarerne længer, da vi var saa trætte. Denne lange nat tilbragte vi med haab. Men da dagen kom, var det nævnte land ude af syne, og i læ saa vi et andet fjeldland; det var en god del nærmere, saa at det saa ud til, at vi lettere kunde komme iland der end paa det andet sted, som vi havde seet først. Vi peilede da landet ved hjælp af kompasset for ikke at miste det den følgende nat. Med god vind agtenfra kom vi kl. 4 om natten ind under dette land; men da vi kom nærmere, mærkede vi, at det var omgivet af mange undervandsskjær, som den stadige brænding viste. Der er ikke noget saa farligt for sømanden som paa ukjendte steder at søge land. Derfor gik vor glæde og vort haab over til den yderste fortvivelse. Vi græd og overgav os til Gud og Guds moder, synderes tro hjælper. Af medlidenhed hjalp han os i sin naade i denne store fare. Da vor baad havde rørt ved et af blindskjærene, reiste der sig en bølge og lettede den op og førte den fri over skjæret. Derved undgik vi den fare. Vi nærmede os stadig den frelsende klippes, men der var ikke paa nogen af siderne en strand, der var bekvem til at lande for os, da hele dens omkreds var steil. Som ved et under førte vor leder og frelser os trætte og slitne til den eneste lille strand, som fandtes, lig svage fugle, der naar jorden efter endt flugt. Paa det sted satte vi baaden op med forstavnen, og de, som var forud, sprang med en gang iland; stedet var helt bedækket med sne, og af den tog de en mængde for at slukke sin brændende tørst. Derefter rakte de os, som var blevne ombord i den svage baad for at hindre den i at slaa sig istykker, sne i et spand og i en kjedel. Jeg forsikrer, at jeg spiste saa meget sne, at jeg ikke vilde kunnet bære den paa skuldrene; jeg syntes, at hele min frelse og velfærd beroede paa at faa nok. Men helt modsat gik det med fem af det ulykkelige mandskab, thi den nat, medens de endnu holdt paa at spise meget sne, udaandede de sit liv. Vi antog, at det salte vand, som de først havde drukket, var den første aarsag til deres død.

Vi blev ombord den lange nat for at hindre, at baaden blev slaaet istykker. Vi havde hverken tang eller noget andet at fortøje den med. Vi ventede paa, at den korte dag skulde komme, og da gik vi 16, der var igjen af 47 mand, iland; vi fandt ikke andet end sne; vi lagde os til hvile, idet vi takkede vor Herre Gud, som havde ført os til et opholdssted paa land og frelst os fra at drukne i havet. Hungrige undersøgte vi, hvad der var igjen af vor proviant, men vi fandt ikke andet end nogle smuler skibskjæks blandet med rottelort paa hunden af en sæk, desuden en skinke og et lidet stykke ost. Disse rester varmede vi over en liden ild, som vi gjorde op af bundtiljerne i baaden, og kviknede lidt til efter vor hunger.

Da vi sikkert havde erfaret, at det var en øde holme, besluttede vi den følgende dag at reise derfra efter at have fyldt vore fem fade med vand, optøet af sneen. Da det var gjort, gik vi den følgende dag i baaden for paa det uvisse at søge et andet sted, som var beboet; vi vidste intet om, i hvilken retning vi skulde søge. Men da vi var kommen ombord i baaden, kom

vand ind gennem alle sammenføjningerne. Da den den foregaaende nat ikke havde været godt fortøiet, havde den slaaet mod stenene, og var bleven læk, og sank derfor nu som bly i dybet; vi faldt alle i vandet og maatte vende tilbage til land.

Da vi nu maatte blive paa et saa øde sted fuldt af sne, blev vi meget fortvivlede, men ikke i den grad som tidligere, da vi var i vor lille baad paa det aabne hav; vi mente dog, at vort liv var blevet forlænget med nogle dage, men at døden dog var nær. Hvad andet kunde vi tænke, da vi, svage som vi var, laa paa et skjær, elendige, uden tag over hovedet og uden mad at spise. Med Guds hjælp gjorde vi dog noget, som var det sidste og det mindste, vi kunde gjøre. Vi byggede to telte af aarerne, to kapper og seilene; dernæst tog vi ribbene og spanterne af baaden og gjorde op ild for at varme os.

For at finde den smule mad, vi kunde, tog vi vor tilflugt til fjæren og samlede skjæl og muslinger; af disse fandt vi dog faa, og med dem stillede vi vor rasende hunger noget. Vi var 13 under et telt og 3 under et andet, dels laa vi i sneen og dels sad vi paa den, idet vi varmede os ved den svage ild. Paa grund af det vaade beg kom der en saadan mængde røg af veden, at vi næsten ikke kunde holde det ud; øinene og ansigtet svulmede op, saa vi frygtede for at miste synet. Men end værre var det, at vi var aldeles fulde af luseyngel, som vi kastede i ilden nævevis. Sammen med os var ogsaa min skriver, og paa hans hals saa jeg saa mange, at hans kjød var afgnaget lige til senerne, og jeg tror, at det var den hovedsageligste grund til hans død.

Medens vi var i denne ynkelige forfatning, døde tre af os. Det var spaniere, kraftige og velbyggede folk. Jeg tror, de døde, fordi de havde drukket sjøvand. Af de 13, som var tilbage, havde ingen kraft nok til at bære de døde bort fra ilden, og de blev liggende der tre dage og nætter. Dog fik vi dem med møie udenfor teltet, og det var en smule lettelse.

Efter 11 dages forløb gik min tro tjener for at samle skjæl, da der ikke var andet at finde; det hændte da, at han yderst ude paa holmen fandt et lidet hus, bygget af træ, som det var skik der, og rundt huset og indenfor det var der gjødsel efter kjør. Det var tydeligt, at der nylig havde været husdyr, og at mennesker pleiede at færdes der. Dette gav os ikke lidet haab. Vi bestemte os til at gaa didhen for at finde ly og faa tag over hovedet. Tre af folkene var saa medtagne og nær døden, at de ikke kunde gaa. Vi 10 lagede da bører af ved fra vor baad, og jeg gik afsted med et krusifiks og et lidet helgenbillede, som jeg aldrig skilte mig med. Vi drog afsted til det omtalte hus, og i den dybe sne var det tungt for mig, der var svagere end de andre, at komme did, skjønt det ikke var mere end 1 ½ miglie²⁾ fra det første sted. Da vi var komne didind, syntes vi det var en stor hjælp, da huset beskyttede os mod vind og sne. Da vi havde gjort rent saa godt vi kunde, lagde vi os til der og talte os imellem om, at der maatte være et beboet sted i nærheden, men at de vistnok kun om sommeren kom did for at se til sine dyr, thi gjødselens udseende viste, at der havde været dyr der for længe siden; det var forstandigt og nødvendigt at gaa og speide, men ikke nogen af os kunde komme op paa det nærmeste fjeld, da vi var saa kraftesløse. Da vi stadig blev plagede af hunger, gik vi langs stranden under en klippe for at søge vor sædvanlige mad, skjæl og muslinger.

Vi flyttede til hint hus en torsdag, og saa kom lørdagen, som var en velsignet dag for os. Da alle, undtagen jeg, var gaaet afsted for at søge efter skjæl, fandt en af os en uhyre stor fisk, som laa paa stranden og som kunde veie omtrent 200 pund; den saa ud til at være død ganske nylig. Hvorledes den var blevet kastet op der, det ved vi ikke, men vi maa vel tro, at den naadige Gud har raadet det saa. Den, som fandt den, raabte paa sine kamerater og fortalte dem om det lykkelige fund.

Da de havde delt fisken i flere stykker, bar de den til huset, hvor jeg havde gjort op en smule ild, og man kan tænke, hvor glade vi var. Straks gav vi os til at koge endel af fisken, og det lagde vi i en kjedel, som vi havde, og endel af fisken stegtes paa de faa gløder. Da nogle andre af vore folk kom til og med forbauselse mærkede en saa uvant lugt, kunde vi, rasende sultne som vi var, ikke vente til alt var kogt, men begyndte at spise, og i fire dage aad vi os mætte uden at holde maade. Men da vi saa, at fisken begyndte at minke, besluttede vi at dele den i lige dele for fremtiden. Men der er noget, som nu maa omtales.

Da tre af vore folk, som fra først af var blevne tilbage, saa, at vi var dragne bort, kom en af dem for at søge os og traf os, efterat vi havde fundet fisken. Da vi saa ham komme ind, var en af folkene saa ond, at han gav det raad, at vi ikke skulde lade ham, som kom, faa smage fisken; han vilde ogsaa med magt drive ham bort. Men med rimelige ord raadede jeg anderledes og bevægede alle til at give ham del i fisken. Han blev da den nat hos os. Derpaa gik han den følgende dag hen til de to, som havde været sammen med ham, og indbød dem til at dele den gave, som Gud havde sendt os, kom de for at spise. Og som følge af den bestemmelse, hvorom ovenfor er fortalt, og som blev truffet fire dage efter fundet af fisken, varede denne i 10 dage og hjalp os ikke alene mod sulten, men gav os ogsaa kraft i vor svaghed. Hvad mere er, saalænge fisken varede, var der saa uroligt og stormfuldt veir, saa vi slet ikke vilde have faaet nogen hjælp af skjællene, som vi pleiede. Vi forstod derfor, at Gud havde sendt os fisken for at frelse os. Da den var spist op, tog vi igjen fat paa vort arbejde og søgte som før skjæl, som gav os en smule næring.

Nu skal fortælles, hvorledes det behagede vor Frelser paa vidunderlig maade at hjælpe os ud af de store lidelser og fortvivlelsen; det gik saaledes for sig. Der var 8 miglier borte en ø, paa hvilken der boede fiskere, og en af disse havde to sønner. Paa det øde sted, hvor vi befandt os, havde de ved et fjøs oppe paa fjeldet noget fæ gaaende paa græs. Den ene af sønnerne drømte tydelig, at fæet var styrtet ned paa den kant, hvor vi var. Da han havde fortalt om sit drømesyn til sin fader, besluttede denne at reise did sammen med sine sønner i en baad for at se, om der var noget paafærde. De kom saaledes om morgenen til stranden, ganske nær vort opholdssted; de to sønner gik iland, og faderen blev tilbage i baaden for at passe den. Da de saa, at det røg af det hus, hvor vi var, gik de hen imod det, idet de talte om, hvad denne røg fra det ubeboede hus betød, thi de kunde ikke tænke sig, at der fra nogen kant var kommet folk did paa den aarstid. Tilfældigvis naaede lyden af menneskelige stemmer først en mand af vort følge, som hed Christoforo Fioravante. Han sagde da forbauset: «Hører I ikke menneskestemmer?» Da svarede vor baadsmand: «Det er disse forbandede ravne,

som venter paa vor død for at æde os, som de har gjort med vore kameraters kroppe.» Men da det kom nærmere, blev det klart for alle, at det var menneskers stemmer. Vi gik da mod døren i den tro at faa et uventet haab opfyldt. Da vi saa dem, blev vi glade og fulde af mod. Men de, som saa os ukjendte folk i saa stort antal, blev en tid lang staaende forbauset og stumme. Da de af vore fakter og blide ord forstod, at vi var skibbrudne folk, der trængte hjælp, begyndte de at tale til os; de nævnte navnet paa sin ø og mange andre ting, men vi forstod ikke noget. To af os, som haabede at finde noget mad, gik ned til baaden, men de fandt ingenting der, og da de kom tilbage til os, udtalte de den mening, at baaden var fra et beboet sted nær ved eller fra et skib, da de ikke havde noget mad med. Vi besluttede da, at to af os skulde reise bort med baaden, thi flere kunde den ikke rumme. Da nogle mente, at vi burde beholde den ene fisker, forat vi kunde blive hjulpne desto hurtigere, var hverken jeg eller de andre enig deri for ikke at sætte op mod os dem, af hvem vi ventede velvilje og hjælp. Da gik to af os ombord i baaden, og med gebærder søgte vi at gjøre forstaaeligt for dem, hvad vi trængte; ingen af parterne forstod et ord af, hvad den anden sagde. De drog afsted en fredag, og vi blev tilbage med godt haab; vi ventede, at de skulde komme den følgende dag og hente os. Men de kom hverken den første eller den anden dag. Natten mellem lørdag og søndag tilbragte vi derfor i stor ængstelse og med pinlig frygt for, at baaden, som var liden og stærkt lastet, var gaaet under paa veien. Men grunden til opsættelsen kom senere for dagen. Indbyggerne paa øen, som var paa fiske, kunde ikke vide noget om ulykken og vor nød. Søndagen kom med gudstjeneste, og deres præst, som var tysker, havde talt med en af vore to folk, som var en flamlænder; da messen var forbi, forklarede præsten for alle, hvad der var hændt os, fortalte om vor tilstand, og hvorfra vi var. Han viste frem vore kamerater og bragte alle til at græde af medlidenhed. Han priste den lykkelig, som først kunde drage afsted med sin baad med mad til os. Saaledes kom der den søndag, en dag, som for os var en velsignet dag, ialt seks baade med en masse mad til os. Det lader sig ikke beskrive, hvor stor vor glæde var, da vi saa dem komme os imøde med saa stor hjertelighed og velvilje.

Med dem fulgte ogsaa deres præst, som var af dominikanerordenen, og paa latin spurgte han, hvem var den fornemste af os. Jeg svarede da, at det var mig. Han gav mig saa rugbrød at spise, og det forekom mig at være manna, og han gav mig øl at drikke. Han tog mig i haanden og sagde, at jeg skulde tage med mig to af mine folk, og jeg valgte Francesco Querini fra Kandia og Christoforo Fioravante, en venetianer. Vi fulgte præsten ombord i den baad, som den fornemste mand paa øen eiede, og roede afsted i den. Vi blev ført til denne mands bolig; han var ogsaa fisker; en af hans sønner støttede mig, da jeg var saa svag, at jeg ikke kunde gaa alene.

Da vi kom ind i huset, kom fiskerens kone hen imod os med sin tjenestepige. Paa den maade, som nogle græske slavinder bruger, naar de møder sine herskerinder, kastede jeg mig til jorden og vilde kysse hendes fødder, men hun vilde ikke det. Medlidende førte hun mig til ilden og gav mig en skaal god melk, og lidt efter lidt kom jeg ilag igjen, og jeg blev bedre behandlet end de andre. Jeg skammede mig sandelig ikke over, at jeg i de 3 ½ maaned, vi var

der, hjalp dem med arbeide, naar de trængte det, som at vugge hendes lille datter og feie huset. Her paa jorden er det nødvendigt at være ydmyg af hjertet og i handling.

De andre 8 blev hentede og fordelte i familierne. Man huskede ogsaa paa de to, som var blevne paa vort første opholdssted; af disse var den ene død, og den anden laa paa det yderste og naaede neppe frem til os, før han døde. Han og med ham de andre døde paa den første ø fik en sømmelig begravelse, skjønt ravnene havde revet kjødet af nogle.

Paa den nævnte ø boede der 120 sjæle, og til paaske gik 72 til alters som troende og ydmyge kristne. De havde ingen anden næringsvei end fiskeri, da der i denne fjerne egn ikke vokser nogen slags korn.

Tre maaneder af aaret, i juni, juli og august, er der altid dag, og solen gaar aldrig ned, og i de tilsvarende maaneder om vinteren er det, ligesom der altid var nat, og de har stadig maanens lys

I aarets løb fanger de en uhyre mængde fisk, men kun to arter. Den ene, som findes i store, ja umaadelige masser, kaldes stokfisk, den anden art, nemlig kveite, er mindre talrig, men af en forbausende størrelse, nemlig op til 200 pund hver. De tørker stokfisken i vinden og solen uden salt, og da disse fiske ikke indeholder stor fugtighed eller meget fedt, bliver de tørre som træ. Naar de skal spise dem, slaar de dem med øksehammeren, og derved bliver de traadede som sener; derpaa sætter de til smør og krydderier for at give dem smag. Det er en stor og værdifuld handelsartikel for de nordlige have. Da kveiterne er meget store, deler de dem op i stykker og salter dem; de er gode, naar de tilberedes paa den maade. Saa reiser de i mai maaned afsted paa en noksaa stor baad paa 50 botter (tønder), ladet med fisk. De drager til et sted i Norge, som heder Bergen, mere end 1000 miglier borte. Til denne handelsby kommer skibe med en drægtighed paa 300-350 botter med alle slags varer fra Tyskland, England, Skotland og Preussen, alt saadant, som er nødvendigt til mad og klæder. Det er utallige folk, som kommer med sin fisk og utallige baade, og da byttes fisken bort for varer, som de trængter; thi, som jeg før har sagt, der kan ikke avles noget der, hvor de bor. De har ikke og bruger ikke nogen mynt, og naar de har byttet bort det, de vil, vender de tilbage; de sørger da altid for at have et sted, hvor de kan forsyne sig med ved til brændsel for hele aaret og med andre fornødenheder.

Indbyggerne paa disse øer er meget renlivede mennesker og ser godt ud, og saaledes er det ogsaa med kvinderne der. Deres sæder er saa enkle, at de ikke bryder sig om at laase for sine ting, og de har heller ikke nogen mistanke til sine kvinder. Dette mærkede vi tydelig; thi i de samme værelser, hvor mændene og konerne og deres døtre sov, sov ogsaa vi, og i vort paasyn klædte de sig nøgne, naar de skulde gaa tilsengs. De pleiede at tage badstuebad hver torsdag, og da klædte de af sig hjemme og gik et pileskud nøgne til badstuen og var sammen med mændene.

De er, som jeg har sagt, meget fromme kristne, og de forsømmer ikke at høre gudstjenesten om søndagene. Naar de er i kirken, ligger de stadig paa knæ under bønnen, de mumler

aldrig, de forbander heller ikke de hellige og nævner ikke djævelen. Naar en af deres paarørende dør, holder hustruerne paa begravelsesdagen et stort gjæstebud for alle naboerne, og disse kommer da i sine bedste klæder, hver efter sin skik og evne. Den afdødes hustru klæder sig i de vakreste og kostbareste klæder, hun har, og beværter de indbudne og opmuntrer dem ofte til, at de skal gjøre sig tilgode for den afdødes sjælefred. De faster altid paa de bestemte dage; alle de fester, som aarlig kommer igjen, overholder de kristelig og fromt.

Deres huse er byggede af træ og er runde. De har kun et vindu, og det er midt i taget, og da der om vinteren er streng kulde, holder de det dækket med skind af nogle store fiske; de har tilberedt skindet saaledes, at der kommer meget lys. De bruger klæder af grov uld fra London og andre steder; de bruger ikke skind undtagen ganske enkeltvis, thi de vil vænne sig til det kolde klima, og de har ogsaa stor evne til at udholde kulden. Naar de smaa børn er fødte og er blevne fire dage gamle, lægger de dem nøgne under lysgluggen, som de har aabnet, forat sneen skal falde paa dem. Hele vinteren fra den 5te februar til den 14de mai, saalænge vort ophold varede, sneede det næsten stadig. De børn, som kommer udover barnealderen, er saa hærdede og vante til kulden, at de som voksne bryder sig lidet eller intet om den.

Man kan tænke sig, hvorledes vi, som var saa daarlig klædt og uvant til en saadan egn, maatte føle det, især paa helligdagene, naar vi gik til kirken, som var en halv miglie borte. Vi taalte dog med Guds hjælp alt.

Om vaaren kom der til denne ø utallige vilde ænder og byggede reder paa øen; de lagde sig ganske nær husvæggen. De var saa tamme, da man aldrig skræmte dem; konerne i husene gik hen til redet, og da lettede fuglen ganske rolig paa sig, saa der kunde tages flere eller færre æg, eftersom konen ønskede. Af æggene lagede de pandekager til os. Naar man gik bort fra redet, vendte fuglen did tilbage og lagde sig til at ruge. Paa anden maade forstyrrede man dem ikke. Vi syntes dette var meget merkeligt, ligesom saa mange andre ting, som det vilde være for langt at fortælle.

Denne ø laa vest for Norges yderste pynt i en afstand af 70 miglier; det er et vildt og fjernt sted, paa deres sprog kaldtes det verdens ende, idet det er lavt over vandet og fladt med undtagelse af nogle steder, hvor deres huse er byggede. Nær ved denne ø var der nogle andre øer, og nogle af dem var beboede og nogle ubeboede og af middels størrelse. Den ø, vi var paa, var tre miglier i omkreds. I den tid, vi var der, blev vi venlig behandlet efter deres evne, og i to maaneder spiste vi græsselig meget af deres levnetsmidler; det var smør og fisk og nogle gange kjød; vi kunde aldrig blive mætte. Hvis de nævnte levnetsmidler ikke af naturen havde været let fordøjelige, vilde vi vistnok være døde af at have spist formeget. Vor medicin var nysilet melk, thi enhver af familiefædrene der havde 4-6 smaa kjør til sin families underholdning.

Da mai maaned var kommen, — og ved adgangen af denne pleier de at føre sin fisk til det før nævnte sted Bergen, — saa begyndte de at gjøre sig istand til at føre os afsted paa samme tid, som de førte fisken. Men nogle dage før havde en dame, hustruen til den øverste styrer for disse øer, faaet vide om os. Hun var ikke tilstede paa de kanter, men fordi vi var komne til den egn, sendte hun sin huspræst med en baad, som roedes med 12 aarer; han gav mig som den fornemste i nævnte dames navn 60 stokfisk, som var tørret i vinden, og tre store brød, som var runde som vore rugbrød og stegt i asken. Han sagde, at sendingen kom, fordi den nævnte dame havde hørt, at vi var blevne slet behandlede af dem, som vi boede hos; vi skulde ligefrem sige, om nogen havde gjort os uret, forat hun kunde gjøre alt godt igjen. Hun befalede dem, der boede paa øen, at de skulde sørge for godt følge for os og føre os til Bergen. Vi takkede og undskyldte vore værter og sagde, at de intet galt havde gjort, og roste deres gode opførsel, og da jeg havde en paternostersnor af ambra, som jeg havde fra St. Jacop di Galitia, sendte jeg den til den nævnte dame, forat hun skulde bede til Gud for vor lykkelige hjemkomst.

Da tiden for vor afreise var kommen, blev vi efter anvisning af presten, da han var en tysk prædikebroder, tvungne til at give for hver enkelt af os i betaling to kroner for maaneden, og de fik af os seks kopper af sølv, seks gafler og seks skeer. Den største del af dette kom i den onde broders haand. Maaske gjorde han sig ikke nogen bekymring i saa henseende, da han syntes han fortjente det, fordi han havde været tolk, og for at der intet skulde være tilovers for os efter den ulykkelige reise. Den dag, vi reiste, fik vi alle fisk som gave af dem, og da vi tog afsked, græd kvinder og børn, og vi med dem. Præsten drog afsted med os for at besøge sin erkebiskop og bringe ham hans del af det erhvervede gods.

Vi drog afsted paa en aarstid, da dagen allerede var bleven lang; ved udgangen af mai maaned saa vi solen i træk i 48 timer. Men da vi drog sydover og fjernede os fra de nordlige egne, tabte vi for en kort tid synet af solens straal. Men selvom solen forsvandt, blev dog dagen klar, da solen kom frem igjen efter en times forløb. Men som beboerne af vor frelses ø—jeg mener den ø, vi boede paa — sagde, saa ser de altid solen i tre maaneder, som før berettet.

Saa seilede vi mellem mange øer og altid mod syd mellem sundene, og jeg hørte stadig skrig af maaser og andre sjøfugle, som havde sine reder paa øerne. Men da den tid kom, da vi skulde sove, blev de alle stille, og de angav tiden for hvile ogsaa for os; selvom det var dag da, lagde ogsaa vi os til at sove. Saaledes seilede vi afsted i 15 dage næsten stadig med god vind, og altid styrede vi efter varder paa toppene af øerne, hvilke angav den greieste og dybeste led. Mange af øerne fandt vi beboede, og vi blev modtagne med venlighed af disse folk. Præsten underrettede dem om vor stilling, og derfor gav de os af sin mad, melk, fisk og lignende ting uden betaling.

Det traf saa til, at vi paa vor vei mødte den erkebiskop, som præsten reiste for at besøge. Denne geistlige var herre over alle disse steder og øer og kaldtes archiepiscopus Trundunensis (erkebispnen i Trondhjem). Han kom med to skuder, som blev tagne paa slæb.

Hans følge var mere end 200 personer. Vi blev forestillede for ham, og da han havde hørt om vore hændelser, stilling og om vor nation, følte han megen medlidenhed med os og stillede sig til vor tjeneste, skrev et brev til sit bispesæde, som hed Trondon, hvor St. Olavs, kongen af Norges, legeme laa; thi til det sted vilde vi komme, og ved hjælp af dette brev fik vi senere god modtagelse. Jeg fik en hest. Da vi havde fortalt meget om vort skibbrud, drog vi videre paa vor reise.

Da vi kom til Trondon, og da vor beskytter fik høre, at der var krig mellem tyskerne og hans herre, kongen af Norge, besluttede han ikke at reise længere, og satte os iland paa en ø i nærheden, som var beboet og laa lige ved Trondon; han anbefalede os til indbyggerne paa den ø og vendte selv tilbage. Den følgende dag, som var den hellige Kristi himmelfartsdag, blev vi ført fra det nævnte sted til en meget vakker kirke, som var indviet til St. Olav. Der var styreren og alle indbyggerne, og vi var ved messen der. Da gudstjenesten var over, blev vi præsenterede for styreren, og det blev fortalt ham, hvem vi var, og hvorledes vi var kommet did; forbauset og venlig spurgte han mig, om jeg forstod latin. Jeg sagde, at jeg kunde det; da indbød han os først alle sammen hjem til sig; vi skulde spise middag hos ham, naar han sendte bud til os; saa lod han os vende tilbage til kirken, hvor vi blev en kort stund. Derpaa kom der en geistlig, med hvem jeg gik og taledede om vor forfatning, og han blev helt stum af forbauselse. Da vi var komne hjem til styreren, saa vi, at han havde indbudt mange geistlige der fra stedet. Her modtog han os venlig og gjorde et gjæstebud med meget god mad, saadan som de har for skik; de landsens folk, som var der, var mere optagne af at betragte os og spørge os end med at spise. Derpaa sørgede de for nattely for os. Men styreren og de andre geistlige herrer sørgede stadig for, at vi var rigelig forsynet med mad. Jeg, som ikke tænkte paa andet end paa at komme hjem, bad den følgende dag om raad og hjælp og spurgte, hvad vi skulde gjøre for at komme til Tyskland eller England. Vi vilde gjøre det, som de syntes var bedst. Efter nogen tale blev der da fattet en beslutning; vi skulde paa grund af krigen og den lange sjøreise for sikkerheds skyld reise og søge en hr. Zuan Franco, som var gjort til ridder af kongen af Danmark; han var af vor nation og boede paa et slot i kongeriget Sverige, 50 dages reise borte.

Vi reiste derfor 8 dage, efterat vi var komne, fra Trondon, og styreren gav os en fører og to heste for mine fiske, som jeg gav ham, og for et segl og et sølvbælte gav han mig sporer, støvler, hat og en liden øks, som var indviet til St. Olav, hvis vaabenmærke var en øks, videre reisetasker af skind, nogle sild og brød og 4 floriner fra Reims. Foruden dette fik vi fra den ærværdige erkebisp en anden hest, saa at vi gav os ivei 12 personer med føreren og 3 heste; i 53 dage gik vi altid mod øst, og stadig havde vi dag; snart tog vi ind i slette huse og sommetider i endnu slettere huse, og især spurgte vi efter brød. Paa flere steder malte de i møllen bark af træer, skaaret som græskar, og blandede den med melk og smør og gjorde ligesom et i asken stegt brød; det brugte de istedetfor almindeligt brød. De gav os melk, smør og ost og til drikke vand af sur melk. Vi fortsatte vor vej, og undertiden kom vi til et større herberge, og der fandt vi øl, kjød og andre nødvendige fornødenheder. Men en ting

fandt vi overalt, og det var kjærlige og venlige mennesker, som modtog og behandlede os vel.

I kongeriget Norge var afstanden mellem husene stor, og mange gange kom vi frem paa den tid, da de havde lagt sig; selvom det ikke var nat, var det dog nattetid. Vor fører, som kjendte deres skik og brug, aabnede døren til herberget og gik frem til bordet med bænke rundt om med puder af læder med god fjærstopning, som var istedetfor madrasser. Da vi fandt alt aabent, tog vi og spiste af det, som var der. Derpaa lagde vi os til at sove. Det hændte mange gange, at husets herre kom til os, naar vi sov, og blev staaende forbauset. Naar saa føreren traf ham, talte han med denne, som berettede ham om vor hjemstavn og vore ulykker, og de gav os fuld af medlidenhed og forbauselse at spise uden betaling, saa at 12 mennesker og 3 heste blev underholdt under hele reisen i 53 dage med en bekostning af 4 floriner, som vi havde faaet i Trondon.

Paa denne reise fandt vi bjerge og dale, som var meget golde og frygtelige. Og der var en mængde dyr, som gjeter, og fugle, aarfugl og agerhøns, som var hvide som sne (ryper), og fasaner saa store som gjæs (tiur). I St. Olavs kirke ved foden af metropolitansædet saa vi et ganske hvidt bjørneskind; som var 14 ½ fod langt. Vi saa falke, hege og forskjellige andre sorter falke, som var mere hvide end de pleier at være, og det kom af den store kulde, som hersker i disse egne.

Paa en saadan reise glemte vi allerede vore ulykker, og fornøjet kom vi saa langt, at vi kun havde fire dagsreiser igjen til borgen Stichimborg (Stäkeborg), hvor hr. Zuan Franco boede. Men først kom vi til et sted, kaldet Vadstena, hvor den hellige St. Brigita er født. Hun oprettede en streng orden for kvinder og præster. Til hendes ære byggede kongerne og fyrsterne i vesten en meget anseelig og mærkelig kirke, hvori jeg talte 62 altere. Taget var helt af kobber. Her bor meget fromme nonner med sine præster, og de lever efter den nævnte ordens regler. I det nævnte kloster blev vi modtagne som fremmede og trængende, da det er rigt og velstaaende; efter den fromme skik giver de husly til fattige, saaledes gav de ogsaa os mad i overflod. To dage senere drog vi for at træffe vor landsmand Zuan Franco.

Til ham kom vi efter 4 dages reise, og ingen kan tænke sig, hvilken trøst det var for os at se ham. Men ikke mindre glad blev hr. Zuan ved at se os. Han var meget venlig og hjertelig mod os, da han ved vor beretning havde faaet besked om vore hændelser og vort skibbrud; han viste saa stor omhu og iver for at understøtte og hjælpe os, at den ikke godt kunde være større; han var af vane og af natur meget venlig og gavmild. Jeg tror, at han i de 15 dage, vi var hos ham, baade med ord og i gjerning søgte at behandle hver en af os vel, saa vi kunde ikke have havt det behageligere i vore egne hjem.

Da den tid kom, da mange kristne fra fjerntliggende egne pleier at søge til St. Brigita's kirke i Vadstena for at faa syndsforladelse sagde den brave hr. Zuan, at han til hjælp og til veiledning selv vilde reise med og føre os med til det nævnte valfartssted, ikke alene forat vi skulde faa den grundige syndsforladelse, men ogsaa for at se sammenkomsten af saa mange

fromme mennesker og endelig for at faa underretning, om der noget sted paa kysten var skibe, som skulde reise til Tyskland eller England, steder, hvorhen vi nødvendig maatte komme paa vor tilbagereise til fædrelandet.

Saaledes drog vi i rette tid afsted, ledsagede af hans husstand, med mere end 100 heste, og kom hver dag til udmærkede natteherberger paa steder, der var underlagte den nævnte hr. Zuan.

Vor reise varede i 5 dage og saavel paa hans borg som i hans landsbyer paa veien blev vi i sandhed behandlede udmærket og storartet. Da vi kom til Vadstena om aftenen før festen, fandt vi utallige personer af forskjellige nationaliteter. Mange riddere var komne med sin husstand fra Danmark, fra steder, som er mere end 600 miglier borte, andre fra Tyskland, Holland og Skotland, som ligger paa den anden side af havet. Ligeledes var der kommet temmelig mange folk fra Norge og Sverige tillands.

Der hørte vi, at der i Lodese (Løddøse), en sjøstad 8 dagsreiser borte, var to skibe, et som skulde til Tyskland til Rostock, et andet til den britiske ø; og derover blev vi meget oprømte og glade. Vi forblev nu en dag over festen, som var den 1ste august, og vi modtog med fromt sind syndsforladelsen. Den 3dje dag tog vi afsked med den prægtige ridder, der omfavne os alle, idet han talte venlig og hjertelig til os, saa at vi alle græd; han betroede os til en af sine sønner, som hed Maffio, en meget velopdragen og venlig ung mand; han befalede ham at føre os til Lodese.

Da den brave ridder saa, at jeg var noget medtaget af feber, vilde han, til desto større bekvemmelighed for mig, give mig en af sine pasgjængere, et meget godt dyr, og saa stø, at jeg aldrig har seet magen. Det var nødvendigt for mig, da denne sygdom var stødt til, ellers vilde jeg have havt det meget ondt. Da vi kom til Lodese, tog vi ind i et hus, som tilhørte ham, ligesom han ogsaa havde et hus i Vadstena. Vi blev underholdt af sønnen paa den maade, som faderen pleiede; vi blev der et par dage for at vente paa skibets afreise. Saa kom den tid, da det ene skib skulde reise til Rostock i Tyskland, og med det drog Nicolo di Michiele, min skriver, styrmand Christoforo Fioravante og Girard af Vinsescalco.

Otte af os blev tilbage, og vi reiste senere, den 14de september, til England, velforsynet af den før nævnte Maffio med alle nødvendigheder. Og ved Guds godhed var det i 8 dage og nætter saa gunstig og passelig vind, at vi kom til England til det sted, som heder Lisle, ytterst paa øen mod nordøst. Her præsenterede den gode skipper os for sin reder, en rig og dygtig kjøbmand, og da han havde hørt om vor stilling, tog han sig af os saa hjertelig, at vore nærmeste slægtninge ikke kunde have gjort det bedre. Der blev vi i to dage og to nætter. Derpaa i gav han mig venlig 4 nobeler og lod os saa drage videre til London.

Men jeg vil ikke forbigaa, hvad der hændte mig den dag, jeg gik iland fra skibet i Lisle; da syntes jeg, at jeg var kommet ud af helvedes dyb. Jeg følte mig saa fuld af taknemmelighed og glæde, at jeg ikke kunde sove om natten; jeg takkede Gud og græd af rørelse. Vi reiste fra Lisle i en baad paa en elv og kom til Cambridge, hvor der er universitet med flere fakulteter.

Søndag gik vi i messen i et anseeligt kloster. Medens jeg hørte messen der, kom en munk fra nævnte sted af den hellige Benedettos orden hen til mig, da det syntes ham, at jeg stod over de andre. Han sagde paa latin til mig, at han efter messen vilde tale med mig. Da messen var forbi, kom han straks og førte mig alene til et afsides sted i kirken. Da han havde spurgt om min nation og om de hændelser, som var overgaaet os, gav han mig 16 scudi i haanden; han sagde, at han ogsaa tænkte paa at reise til den hellige grav, og at han vilde komme til Venedig og opsøge mig der. Da jeg havde faaet denne gave og takket ham paa passende maade, forlod han mig, og jeg opmuntrede mine fæller og fortalte dem alt. Da jeg havde betalt opholdet med denne gave, begyndte vi igjen alle at takke Guds godhed, fordi vi ikke en dag, efterat vi var reist fra det øde skjær, havde lidt mangel paa mad, selvom der manglede penge og gods, men altid havde naaden været beredt for os paa rette tid og sted.

Da vi var reist fra Cambridge, kom vi den følgende dag til London. Jeg sendte min baadsmand med to andre dithen et par timer i forveien. Og da vi havde underrettet nogle kjøbmænd af vor nation om, hvem vi var og om vor reise, kom hr. Vettor Cappello med de andre os imøde langt fra London i flere miles afstand og ventede paa os. Hvor stor vor glæde var, da jeg traf dem, vil enhver forstandig mand forstaa; de omfavnede mig og græd af rørelse; det forekom dem, som de havde gjenfundet den fortabte, og jeg syntes, jeg var opvakt fra døden til livet; de ledsagede mig og førte mig til sine huse sammen med de andre af mit følge, som om det skulde være deres egne, elskede brødre. Den ædle, brave hr. Zuan Marcanuova kom for at besøge mig, da jeg ikke kunde gaa ud; han trykkede mig glad til sit hjerte, idet han omfavnede mig. Derpaa førte han med sig de stakkels adelsmænd fra Kandia, som var i mit følge, nemlig hr. Francesco Querini, hr. Pietro Gradenigo, hans nevø. Disse kunde ikke faa det bedre; de var svage og medtagne af den lange reise, og hvis de ikke havde faaet en saa kjærlig og god pleie, vilde de kunne have sat livet til. De fik nu tilhold i dette hus og den omhyggelige pleie, som de trængte til. Jeg var i den brave hr. Vettor Cappellos hus sammen med hr. Hieronimo Bragadin; det var dannede og høflige mennesker, og jeg havde det saa behageligt, at jeg ikke kunde have ønsket det bedre. Sammen med de øvrige kjøbmænd forsøgte de paa alle maader at hjælpe mig, saa jeg kunde faa min helbred tilbage. O, Herre Gud, hvor stor er ikke din naade og dine gaver til os i vor store nød og i fare og under uhyggelige hændelser; fra den yderste elendighed og ulykke blev vi ført til saadan overflod paa alt godt. Dette føler jeg af hjerte, og det siger jeg med min tunge, og jeg skriver det ogsaa ned. Faa dage senere vilde en del af mine folk reise; det var baadsmanden Bernard fra Caglieri, sjømanden Andrea di Piero fra Otranto, som vilde reise for at indfrie sine løfter; jeg blev igjen med min tro tjener Nicol og skibsmandsgast Aluise di Nasimben i de nævnte herrers hus, og ligeledes Querini og Gradenigo. Da de vilde reise, fik de penge, saa at de ikke skulde have nogen vanskeligheder paa veien.

Vi, som var tilbage i London, blev der omtrent 2 maaneder mod vor vilje. De brave kjøbmænd tvang os til at blive, da vi endnu syntes dem for svage og ikke stærke nok. Derpaa blev vi alle opklædte og udstyrede, hver efter sin stand. De vilde, at jeg og de øvrige skulde betragte som gaver de klæder og de penge, som vi fik til rideheste og til reisen; jeg takkede

dem, men afslog saadanne gaver, forklarte dem grunden, hvorfor jeg gjorde det, og anbefalede istedet derfor mine kamerater som folk, der trængte hjælp. Da tiden for afreisen fra London kom, og da vi havde sørget for rideheste og fører, begav jeg mig paa vei sammen med den brave hr. Hieronimo Bragadin, en af vore velgjørere. Da vi var kommet over havet, skiltes vi fra en del af vort følge. Det var nogle sjømænd, som skulde indfrie sine løfter, og hr. Francesco Querini, Pietro Gradenigo, en adelsmand fra Kandia, som drog en anden vei. De og vi reiste gennem Tyskland, idet jeg og hr. Hieronimo drog over Basel, og i løbet af 24 dage kom vi til den elskede havn i vort fædreland, det kjære Venezia; her blev ved Guds medlidenhed min bøn endelig opfyldt ved den hellige St. Augustins mellemkomst; til ham havde jeg stadig i firti dage fromt paa nøgne knæer bedt med sikkert haab og tro om at blive hørt, og min bøn begyndte saaledes:

O sødeste Jesus Kristus, sand Gud o.s.v. Det var min bøn, at Gud vilde i sin naade lade mig vende frisk hjem og finde mine i god behold; saaledes gik det mig og, saa ære og pris være bragt Herren i evighedernes evighed. Amen.

Fodnoter

- 1) Canal de Santi Petri ligger omtrent 15 km. sydsydøst for Cadiz.
- 2) 1 miglie er ca. 1,5 km

Fioravantes og Michieles beretning

«Beretning nedskrevet den 14de december af mig Antonio di Chorado de Cardini fra Firenze, efter hvad der er fortalt af hr. Cristofal, styrmand, og hr. Nicolo di Michiele, skriver paa det ulykkelige og forliste querinske skib, som gik under paa den lange reise til Flandern efter forfærdelige og uårte ulykker, hvilket indtraf i aaret 1431.»

Skjønt vi stadig ved talløse hændelser og undere faar paamindelser af vor Herre Gud kun for at bøie vort haarde sind, saa hjælper det dog lidet eller intet. Her vil jeg dog, for at virke paa vor tids sjøfolk, fortælle om en skrækkelig reise med talløse farer i den yderste nød, en reise, hvilken er ganske enestaaende. Denne reise foregik med et armeret venetiansk skib, med en drægtighed af 700 botter (omtrent 700 tønder). Det blev udrustet paa Kandia og blev der ladet med vin og andre varer for at seile til Vesteuropa. Skibet stod under den velbaarne hr. Pietro Querini, søn af hr. Francesco fra Venedig; han havde 68 mand paa skibet. Efter ikke faa uheld kom skibet den 9de november 1431 kl. 3 om eftermiddagen til munden af den flanderske kanal og seilede da mod øst. Det var da omtrent 140 italienske mil fra en ø, som heder Osanti (Ouessant). Ved middagstid loddede de der en dybde af omtrent 75 favne. De seilede fremdeles videre, og mod aften forsøgte de igjen og fandt omtrent 90 favne; ulykkeligvis fandt vi, at der var brukket fem jernhager agterud paa roret. En del af jernringene ved roret var knust, og for at kunne bruge det, forsøgte vi med stor møie at anbringe det paa den gamle plads, med fem nagler. Skibet gik stadig i vestlig og nordvestlig retning med østlig vind.

Den 11te samme maaned (november) var vi ud for øen Irland, paa høide af Chierra (Clare), 60 mil af, idet vi stadig gik for vinden, og der mødte vi to skibe fra Schluxe, lastede med salt paa vei til Irland. Vi søgte at komme hen til dem for at tale med dem, og det lykkedes os med møie at faa samtale lidt med det ene skib. Det var klart, at de ikke havde mindre lyst til at komme i forbindelse med os end vi med dem, saa hvis veiret havde tilladt det, vilde vi let have faaet den hjælp, vi trængte. I lysningen den 12te tog veiret endnu mere til istedet for at give sig, og den voldsomme sjø brækkede det daarlige ror og løsuede det fra jernene; de greier, vi havde søgt at hjælpe det med, knustes, og roret blev hængende paa skraa. Som sidste hjælp bandt vi det fast med en trosse og slæbte efter den roret som en unyttig træklods 250 mil og mer end det, efter skjøn.

Den 15de om morgenen havde vinden lagt sig noget, og med møie drog vi da ombord paa skibet det store og uhaandterlige rortræ, som vi havde forsøgt at stille paa til vort brug, idet vi mente ved tid og leilighed at kunne faa indrette det, saa vi kunde bruge det. Men til hurtig nødhjælp forsøgte vi at forfærdige to latinske ror af en mast og en midtraa (en raa havde vi i reserve), idet vi satte dem paa passende steder. Tvungne af nødvendighed mere end af vor gode vilje indrettede vi os saaledes, og for at hjælpe os frem kastede vi i sjøen to slæbere, som var temmelig tjenlige til at gjøre modstand mod havets strøm og vindene, som tvang os mod vor vilje til bestandig at drive for vinden, idet vi af og til brugte seilene, saa godt vi

kunde. Saa seilede vi fra den 20de november til den hellige jomfru Katharinas nat, som er den 24de november. Da brækkede sjøen vore to nylagede ror. Men stormen nøiede sig ikke med dette, men tog størstedelen af vort gode seil til styrbord. Vi blev derfor ved daggry nødt til at tage ned den tomme raa; resterne af det iturevne seil satte vi sammen med et andet seil, men det var ikke stærkt nok for slig storm. Det var et reserveseil, som vi satte ind. Stængerne til de to ødelagte ror, som nu ikke gjorde nogensomhelst nytte, tog vi op, og af stykkerne forsøgte vi i vor nød at sætte sammen, hvad der heller kan kaldes en skygge af et ror end et virkeligt ror. Dette satte vi istedet, slig som vi kunde. Dette ror holdt ikke længere end til 26de november. Da tog sjøen det, og vi mistede ethvert haab om at kunne regjere fartøiet.

Den 27de november, da vi var ængstlige for vor farlige stilling, tænkte vi at kaste ankeret. Vi tog lodskud for at prøve dybden, og vi fandt om morgenen, at den var omtrent 80 favne, men vi havde haabet en mindre dybde. Om aftenen fandt vi omtrent 120. Før natten bandt vi da til det største reserveanker tre tauge, det ene efter det andet for at naa ned til saa stor dybde, og saa kastede vi ankeret i haab om at faa grund. Og der slingrede vi til den syvende time i den skrækkelige nat. Stormen blev værre og værre, og ankertauget skamfilede imod det nye skib, og traadene i tauget svækkedes, saa at der var lidet haab om, at det skulde holde. Vi kappede da tauget, og dette blev begravet i havet under ængstlige anelser.

Den 29de november fortsatte det paa samme maade, og det blev stadig værre og værre, og vinden tog vort andet seil fra raaen. Som et sidste middel tog vi resterne af det første seil, og hvad der var tilovers af dette andet, og af disse satte vi sammen et slags elendigt seil. Med den smule hjælp, vi havde af det, seilede vi ængstlige til den 4de december, den hellige Barbaras dag.

Den 4de december fritog vor fiende stormen os for alt arbeide med seildug eller seil, thi den tog ubarmhjertigen altsammen med sig af det, som bar navn af det tredje seil.

Saa var vi da fra den 4de til den 8de december altid viljeløse og afhængige af de lunefulde guder Æolus og Neptunus; de drev sit spil og leg med os. Der reiste sig nu en stærk østenvind, havet rasede end mere, og sjøen gik voldsomt paa læsiden og slog der ind i skibet. Den kom saa voldsomt over det medtagne skib, at den naaede over næsten mere end halvparten af skibet og lagde sig tungt paa. Der kom saa meget vand ind, at skibet blev liggende paa siden. Af frygt for at gaa tilbunds forsøgte vi ved Guds hjælp at øse det med haandkraft. Da stillingen hver time blev værre og værre, besluttede vi som et sidste middel at ofre skibets prægtige mast, og vi var nødt til at overlade til det salte og grusomme hav mast og seil. Skibet blev derved lettet for den svære vægt, rettede sig, og vi tømte det da ved haandkraft, men vor stilling blev stadig værre. Da vi havde øst ud en stor del af vandet, saa vi vort skib, som var udrustet med saa stor omhu og dygtighed, ribbet og plyndret i sin nøgenhed. Nu var det overladt til det lunefulde spil af vindenes forvirrede løb. Vor urokkelige fører paabød da stilhed hos sine ulykkelige ledsagere og angav grunde for sit forslag om at forlade det ulykkelige skib, som vi ikke mere skulde faa se:

«Kjære brødre, som med mig er stedd i yderste nød, og som med mig har udstaaet og udstaar saa svære farer. Da det for vore synders skyld behager ham, der kan frelse vore sjæle, paa denne maade at lutre os, saa formaner jeg eder og bønfaller eder med ydmygt sind at angre gamle og nye synder. Hvis timen er kommen, da vi skal gaa tilgrunde, som det aabenbart. ser ud til, da skal vi ydmygt tilgive hver uret, som maatte være os tilføiet, saa at Guds godhed skal have medlidenhed med os; den er det, som i denne og i enhver anden end større ulykke kan udfri os, hvis den vil. Hvis vi bliver paa dette skib, er vi sikre paa enten at omkomme af mangel paa proviant, da den ikke kan vare længere end 40 dage, og saaledes ligger døden der, og desuden kan vi ikke, hvis vi bliver her, vide, hvilken skjæbne skibet vil faa, og da der ikke er nogen udvei, saa staar vi foran den aabenbare undergang. Men hvis vi gaar ombord i baadene, vil vi ogsaa være udsat for havets farer, men vi vil snarere have haab om at holde os længere mod vor haarde skjæbne og om at komme til en frelsens havn, hvis Gud er naadig og barmhjertig, saa at vi kunde haabe, at det lempet sig lidt for os. Jeg synes da, hvis I er enige i det, at vi skal gjøre klar og ruste ud skibsbaaden og den lille baad med alt tilbehør, idet vi tager med i dem de ting, vi har igjen til vort ophold, og at vi deler dette mellem os.

Hvis I derfor er enige i det, skal enhver sige sit ønske til skriveren, hr. Nicolo de Michiele, og han skal nedtegne, hvad enhver vil, enten han vil gaa i skibsbaaden eller i den lille baad.»

Men dette førte ikke til noget; thi i den lille baad, som kunde tage 21 mand, var der indskrevet 45, som vilde gaa i den. Dette lod sig ikke gjøre. Derfor blev det efter ny overlægning bestemt, at der skulde kastes lod, og de, hvem loddet traf, skulde gjøre sig klar til at gaa ombord i den lille baad, som senere var saa uheldig. Loddet traf da paa 21 personer, som saaledes gik sin skjæbne imøde. Resten, som var 45 mand, deri indbefattet føreren, skulde efter bestemmelsen gaa i den store baad.

Da sjø og vind havde lagt sig lidt den 17de december, mente vi alle, at det var paa tide at forlade det ulykkelige skib. Vi var belemrede med det ubrugelige ror, som tog saa stor plads paa dækket, saa at vi ikke kunde faa rum til at sætte begge baadene paa vandet. Det blev derfor nødvendigt at dele det store ror i tre unyttige dele og derpaa begrave dem i havet, ligesom de andre afrevne dele af dette ynkelige skib.

Den 18de december lagde sjø og vind sig næsten ganske. Derfor maatte nu udføres det arbejde, som var nødvendigt. Med egen kraft skulde skibsbaaden og den lille baad løftes, men vi kunde ikke gjøre brug af nogen mast, da den var kappet, og den vilde været til største hjælp ved dette og andet arbejde. Nøden viste os da en anden vei. Vi tog en spire, som før havde været til nytte ved indretningen af nødroret, og denne reiste vi op med taug mod skibssiden. Øverst paa den fæstede vi to taljer, hvori vi trak tauge. Disse bandt vi i bagstavnen af den skibsbaad, som var gjort klar. Paa den anden kant brugte vi en kapsun paa baugsprydet. Denne reiste vi op ved gangspillet og anbragte tauge og taljer paa lignende maade. Taugene bandt vi til forstavnen paa skibsbaaden, paa hvilken var fæstet nagler. Vi løftede da forstavnen saa meget, som det behøvedes, men bagstavnen kunde vi ikke faa høit

nok op. Vi blev da tvungne til at rive ud skanseklædningen omtrent 2 alen i højden, hvad vi ugjerne gjorde. Gjennem denne aabning fik vi da kastet ud paa det salte hav de to smaa baade i god behold.

Samme dag omkring kl. 10 aften forstod vi aabenbart, at det var nødvendigt af to onder at tage det mindste saa snart som muligt. Vi maatte fra asken i ilden. Dybt rørte saa vi, at vi nu straks maatte skilles for at gaa en tvilsom skjæbne imøde. Vi omfavnede hverandre hulkende og grædende, og med skjælvende mæle og under kys tog vi farvel og bad Gud om frelse, og saa skiltes vi.

De 21, som loddet traf, gik ombord i den ulykkelige lille baad. Der tilfaldt dem som andel efter det knappe forraad, som var i behold, følgende: 300 pund beskøiter tilligemed rester af beskøiter, 80 pund ost, men ikke af bedste sort, 8 pund skinke, 8 pund olje, 40 pund fedt. Og desuden, da skibet havde saa meget vin inde, bragte vi ombord i baaden 7 kardeller vin; mere var der da ikke plads til. Desuden fik de med lidt kjøkkenudstyr, som de trængte. Ligedan gik der i skibsbaaden da den var udrustet, 45 mand, og blandt dem den før nævnte fører. De fik i samme forhold sin del af de nævnte sager. Dertil kom lidt citronsaft og ingefær med nogle specerier, som tilfældigvis blev bragt ombord. Efter vor mening var vi da 500 mil fra den nærmeste ø.

Vi var nu ombord i de skrøbelige baade og havde forladt det øde, lemlæstede skib. Da vi reiste fra det, haabede vi at blive kvit vore gjenvordigheder og at skulle seile med held. Vi drog da afsted sammen med de andre til kl. 1 i den mørke nat. Alle var ved godt mod, da det gik godt i begyndelsen. Men efter det første held fulgte de værste uheld og endte med, at vi for altid mistede vore fæller, som var i fare i den stakkels lille baad. Selv om vi i den mørke nat ikke kunde se dem, haabede vi dog den følgende morgen at faa øie paa dem i behold.

Den 19de december ved daggry saa vi ikke noget til vore ulykkelige fæller, og vi anede deres ulykkelige skjæbne. Vi blev da grebne af frygt og bange tanker om deres skjæbne. Morgentimerne kom da og livede os op. Men det lod ikke til, at sjø og vind, som vi stadig havde at kjæmpe med, vilde skaane os, skjønt vi havde byttet baad. Det blæste stærkere og stærkere og vildere og vildere, og den nævnte dag kl. 10 aften styrtede en høi sjø med vælde over vort lille fartøi agterfra og førte bort vor tro ror, hvortil vi havde sat vor lid. Hvor sjøen slog ned med kraft, gav to randbord sig, og baaden var mere tyngt af vand end af sin last. Idet vi hjalp til med aarerne, som vi brugte som ror, drog vi afsted, idet vi maatte rette vor vilje efter det luuefulde hav, og vi hjalp til med aarerne i haab til Gud.

Hjælpeløse seilede vi afsted, og baaden arbeidede haardt og tog ind meget vand. Det var da nødvendigt at øse den med haandkraft. Vi kom da til at øse ud sammen med vandet adskillige ting, medens baaden rullede. Ulykkeligvis havde vi i vore bestræbelser for at redde os skilt os saavel med vin som med vand. Da vi forlod det med vin vel forsynede skib, havde vi havt overflod til eget brug. Nu i vor store nød fandt vi, at der ikke vilde være mere end en kop om dagen til at kvikke os. Hver fik det, som tilkom ham, og den, som vilde have mere at

drikke, maatte tage sjøvand, en drik, som var usund og dødbringende. Det holdt ved i 8 dage, men ikke mere; da vi saa kom i yderligere mangel, satte vi rationen af vin til en halv kop om dagen for hver, og det holdt vi ved, samt med 6 unser beskøitlevninger for dagen.

Ingen af os fik nogensinde sove nok paa grund af de forskjellige arbeider og store farer, som altid var os nær, og 3 mand eller flere stod snart ved roret snart ved bundvandet og fik ikke ro. Disse led meget af kulden, ikke en saadan, som du kjender fra det lykkelige Venezia; der kan nok kulden bringe vandet til at løbe sammen til is, og en mand med sin frue kan endog kjøre i vogn til Mergera fra Venezia over den sikre, tykke is, og mange gaar, men alligevel er veiret da rimeligt i forhold til det, som vi havde. Baaden var iset og kold, klæderne var gjenneblødte, levnetsmidler og ild manglede, der var ingen hvile eller hjælp, heller ikke nogen udsigt til forandring. I denne mørke og forfærdelige tilstand med en nat paa 22 timer led vi frygtelig. I disse ulykkelige dage døde 26 af de 45, og det var et under, at nogen blev igjen. Snart døde en og snart flere om dagen fra den 23de december til den 5te januar, og naar de var døde, sænkede vi dem i havet. De undgik elendighed og mangel ved at lide døden. De begyndte at miste følelsen, først i fødderne, og saa steg det lidt efter lidt op mod hjertet, og de hentedes af den kolde død. Den afløste undertiden et vanvid, som lignede en hundegalskab. Det hændte, naar døden nærmede sig, at den hungrige forsøgte at bide sin sidemand med den smule kraft, han endnu havde i tænderne. Naar den dødbringende kulde havde naaet op mod hjertet, saa vi det aandende legeme bøje paa hovedet, som de smaa fugle dør i det fattige bur og falder til jorden.

Den 31te december var der ingen vin igjen, og vi havde lært af erfaring fra vore 26 døde kamerater, hvad det var at drikke salt vand. Ved prøve viste det sig at være et forstandigt og klogt raad at bruge som drikke den overflødige vædske, der kom ud som urin, og maven var nødt til at taale det. Og allerede var de kommen i vane med at bruge dette, men tilsidst kunde de af mangel paa tilførsel ikke stille sin tørst. De ansaa det for den største velvilje at faa noget af kameraterne. Men disse sagde snart nei, da de vilde beholde det til sin egen frelse. Men en eller anden tog noget af smagen bort med lidt gran ingefær eller citron eller andet krydderi, som tilfældigvis var tilovers. Til den omtalte dag, 5te dag af januar, holdt vi dette liv ud.

Den 3dje januar fik vi først land isigte, og dette gav os stort haab, selv om det var langt borte. Vi saa nogle skjær i luvart, bedækkede med en masse sne. Da vinden var imod, kunde vi ikke komme derhen med seil eller aarer, da vore kræfter var udtømte ved alslags anstrængelser og gjenvordigheder. Derfor forsøgte vi at seile høit op til vinden, men da vi ikke kunde det, seilede vi forbi der og mistede landet helt af syne.

Den 5te samme maaned fik vi se et andet skjær ilæ. Da vi havde faaet øie paa det, anstrængte vi os af alle kræfter for at naa det. Da vi var til luvart af det og langt fra det, heisede vi seil for at naa did, og omkring den tredje time paa natten var vi lige ved, og maaske kunde det have gaaet os ilde, hvis ikke vore skarpsynede udkigsmænd havde opdaget et skjult skjær. Disse gav i fart underretning til vore beængstede rormænd, og de

styrede os paa siden og undgik forlis og fare. Vi kom nedenfor det farlige skjær. Ved dette varsko var vi paa en mærkværdig maade kommen ind mellem to skjær paa et sted med blød hund, som ikke havde større plads end for vor medtagne baad. Til alle sider var der fuldt af klipper og ikke farbart. Did kom vi med Guds hjælp, og han frelste os fra faren. Skjønt der var meget vand i den lække baad, øste vi den dog let. Det syntes at være en Guds gave, at vi efter de store anstrængelser havde saapas magt i sjæl og legeme, at vi kunde gjøre dette.

Da vi saa seilede efter et høiere skjær, fik vi øie paa en trang dal mellem to fjelde. Da vi vilde seile ind der kl. 3 om natten, hindrede havet og sjøen os. Opmuntrede ved det nære lysende haab fik vi kraft og greb aarerne, som saa længe havde hvilet. Roende naaede vi ved Guds hjælp ind til begyndelsen af den før nævnte dal, netop paa det mindst farefulde sted. Saasart baaden rørte den fugtige sand, kastede 5 af vore ledsagere sig uden videre i sjøen, idet de tragtede mere efter vand end efter noget andet. Vandet naaede dem over brystet, og de kom helt under, men det brød de sig ikke om og arbeidede sig iland henimod sneen, som ikke var langt borte. Af sneen spiste de meget begjærlig; de var paa forhaand gjennemvaade, og de blev trætte, men ikke mætte. Dernæst bar de hen til os en mængde sne, og vi spiste den med samme glæde som den, hvormed den saarede, af jægerne jagede hjort søger vandet, naar den kommer til kilden. Dernæst holdt vi paa at passe baaden mod bølgeslaget hele natten, thi den var meget medtaget. Efter vor mening havde vi i 18 dage fra den første dag i denne ulykkelige baad til den dag 6te januar altid drevet afsted mod nordøst eller øst med en fart af ikke mindre end 5 mil i timen til stadighed og tilbagelagt ikke mindre end 2500 miglier eller saa omtrent.

Den 6te januar, netop paa dagen for høitidligholdelsen af Epiphania-festen, kom vi til det øde sted, som kaldes Santi (Sandø). Den er ubeboet og ligger paa kysten af Norge, som hører til kongeriget Danmark. Vi gik da iland kun 18 mand, idet vi lod 2 blive tilbage som vogtere for baaden, forat den ikke skulde blive slaaet istykker af bølgeslaget. Vi gik op til et sted, som laa mindre udsat for vinden, og ved hjælp af lidt hør og ved de aarer, vi havde, fik vi gjort op lidt ild til at varme os. Da kroppene fik lidt varme, kom der nogen følelse i de forfrosne og kolde ledemod. Det var dog en skrækkelig begyndelse, thi denne samme bedrøvelige nat døde 3 af vore kamerater. Da de to, som var blevet tilbage i baaden, mærkede, at ingen kom til dem eller kunde give dem hjælp eller afløsning, forlod de helt baaden og det, som var i den; skjælvende af kulde og halvdøde kom de til os for at finde et lunt sted, hvor de kunde sidde ved det elendige, halvsluknende baal.

Vi forstod, at denne ø var ubeboet, men nær ved saa vi tydelig en anden, hvor der saa ud til at bo mennesker, og vi talte da allesammen om, hvorledes vi skulde forsøge at komme didhen.

Da baaden var blevet liggende paa land i fjæren, gjorde vi den saa tæt, som vi kunde, og bragte ombord de faa sager, som vi havde tilovers. Vi gik ombord med vor nye last, med vore bekymringer og med mørke tanker og med sne. Der var ikke mere end fem af os komne ombord i baaden, før den gik fra hverandre og gabede i alle sine sammenføjninger, saa

medtaget var den ved den medfart, den tidlig og sent havde været udsat for paa havet. Det viste sig tydelig, at den trængte mere til at repareres end til at bruges. Da den fik lidt last, gav den sig i sammenføiningerne, blev fuld af vand og revnede, saa vi fik andet at tænke paa.

Vaade gik vi ud af baaden igjen og lod den staa paa land. For fremtiden lod vi den blive der, da vi ikke kunde have noget synderligt haab om at kunne bruge den. Vi begyndte saa at tænke paa at udnytte den ubrugelige baad paa anden maade, og vi besluttede da at hugge den i to dele: af den større del gjorde vi en hytte, som rummede 13 mand; af den anden del, som var mere tæt, gjorde vi en hytte, der rummede 5, og resterne brugte vi til brænde. Himlens stjerner og deres bevægelse -kunde vi altid se, uden at aabne noget vindu.

Da vi helt manglede mad, gik vi frem og tilbage ytterst paa stranden ved havet, hvor vi fandt noget til livsophold, og hvor der levede nogle sjødyr, skjæl og muslinger. Deraf fandt vi ikke saa meget, som vi gjerne vilde, heller ikke til enhver tid, men kun lidt; dette blandede vi med sne og kogte det i skibskjedelen med en plante, som var meget bitter. Dette spiste vi, men vi kunde ikke blive mætte af det; sammen med dette brugte vi ogsaa en vis plante, hvis navn vi ikke kjendte, og som vi undertiden fandt mellem klipperne, men kun i ringe mængde.

Saaledes levede vi 13 dage knapt og i den yderste nød. Den ene vogtede paa den anden, og vi levede et liv som gjeter og vilde dyr.

Medens vi paa denne maade førte et saa elendigt liv, hændte den ulykke, at 5 af vore fæller i den større hytte, hvor ogsaa føreren var, udaandede sin stakkels sjæl og blev liggende døde mellem os. Vi maatte lade dem blive liggende, idet vi kun fjernede dem en smule fra os, da vi var saa medtagne, at vi ikke var istand til at bære dem bort og heller ikke til at begrave dem. Paa grund af den haarde kulde og ved den sult, de havde været udsat for, mærkede vi ingen liglugt af de døde legemer, og der kunde heller ikke være det. I den grad var vore maver tomme og fri for indhold, at de ikke kunde komme i uorden eller forurene.

Desuden er at berette, at neppe havde vi taget den frosne sne i munden, før det igjen blev sendt ud ad den vei, som føden pleier sendes. Men saa fort gik det og saa slappe var vi af den kulde, vi havde taalt, at der lidet eller intet ophold var, før udtømmelserne kom. Det hændte meget ofte, at trangen til afføring kom, men der var ikke tid til at reise os op og gaa ud og lette os. Vi maatte da i vor elendighed mod vor vilje lade det falde ved vore reisefællers døde legemer.

I vort kolde opholdssted var vi nødt til at leve, som om vi var sammensyede, og laa udstrakte ved siden af hinanden. Taget paa vort opholdssted var dækket med en del af vort gamle seil, medens siderne var tætte, og saa holdtes al røgen inde. Det skaffede os varme, saa vi var snarere fornøiede med det end generet deraf. Men efter et par dages forløb tiltog røgen, og den fordelte sig ikke; den bevirkede, at leddene og desuden øinene svulmede op, saa vi næsten ganske mistede evnen til at gaa og se. Da vi stadig blev mere og mere skidne og fik mere og mere smuds paa kroppen, og da vi ikke kunde røre paa os i vor kraftløshed, blev vi

saa fulde af utøi, at der var mere af det paa vor krop, end der var haar. Utøi kastede vi nævevis paa ilden. Jeg tror, at en ung mand, som var skriver, tilslut døde af dette utøi.

Paa den ubeboede og ukjendte ø fandt tilfældigvis nogle af vore fæller en ensom, gammel hytte. Den var før brugt af gjætere og stod der for engang at bruges til vaaren. Den laa ved stranden paa vestsiden af øen, omtrent en og en halv latinsk mil borte fra vort første tilflugtssted.

6 af os 8 gjenlevende drøftede da, om vi, for at faa det bedre, skulde flytte derover, medens to andre fæller blev i den gamle hytte, da de ikke kunde gaa og vi ikke var istand til at føre dem. Det var altid saa, at vi paa denne ø søgte at narre hverandre, og det var vi tvungne til. Vi opgav enhver gjensidig medlidenhed og søgte kun vor egen fordel, da vi ikke kunde holde den utaalelige hunger ud, og den tvang os til at handle slig. De 6, som havde Byttet, havde ved en særlig guddommelig naade, lig den, som i ørkenen mættede 5000 mennesker med fem brød og to fiske, fundet en fisk, som heder havsvin eller hvalfisk (*porcho marino* eller *pese balena*). Denne fisk var død kastet op af havet, men frisk; den var meget fed og god og laa paa sanden i fjæren. Dette gav os den tro, at Gud vilde mætte vore forkomne legemer, der trængte saa til føde.

De 5 andre fæller i den lille hytte, vi havde bygget, mærkede, at disse 6 havde gjort et sligt bytte og fundet en slig herlighed. Men de 6 holdt det hemmelig, idet den ene flok gjorde mod den anden, hvad den anden vistnok ogsaa vilde have gjort. De drog da afsted for efter omstændighederne enten godvillig eller med magt at faa noget af fisken. Hungeren drev dem til at sætte sit liv paa spil for dette; de var allerede paa forhaand opsatte, da de var demoraliseret og lidet skikkede at lystre og hurtige til at yppe kiv; de vurderede da maden høiere end livet.

Det havde gaaet galt, hvis ikke vor fører havde været saa ubestikkelig, dygtig og taalmodig; med passende ord forsøgte han at formilde dem. Havde disse brushoveder med forskellige viljer faaet raade, saa havde det snarere taget en ende med blod end med mættelse, og det baade for venner og fiender. Men med Guds hjælp fik han ro istand, og senere var vi hver dag alle 11 fæller uden kjævl sammen ved det herlige maaltid med fisken. Vi spiste stadig af den i 9 dage. Det var et stort held, at Vorherre hjalp os saaledes, thi disse fjorten dage var saa stormfulde med hagl og regn og sne, at uveiret helt vilde have hindret os i at gaa ud fra vort trange hus.

Da vi havde fortæret fisken, lagde stormen sig noget. Vi blev da nødt til for fødens skyld at gjøre som ulven, som gaar ud af krattet med fare for livet, idet den søger andres tilholdssteder. Saaledes gik vi for at stille vor hunger med møie ud af hytten og over de haarde knauser og søgte at finde noget til hjælp. Uheldigvis maatte vi søge under den haarde og frosne sne efter græs eller rødder.

Undertiden fandt vi nogle, men de var saa haarde og tørre, at de, naar de var opblødet i snevand i kjedelen, men ikke kogte, kun var som græs og hør, naar vi tog det i munden. Da

tungen var tør og vore struber ikke var vante til slig elendig føde, kunde vi ikke faa det ned, men vi fik nogen bitter saft ud af det. Saaledes kunde den menneskelige natur, som kan nøies med lidet, opholde livet til den sidste januar.

Nogle af kulden størknede spor af, at denne vor hytte før havde været et tilholdssted for husdyr, lod os haabe, at den vilde blive benyttet næste vaar. Dette gav os et sikrere, om end sildigt haab om en heldig udgang, og saaledes fandt vi nogen modvægt mod vor ængstelse.

Da vor skaber og naadige Gud syntes, at det var paa tide at føre sine trætte faar tilbage til den frelsende havn og til at skjænke os livet, var det ikke vanskeligt for ham. Aaret forud havde en fisker og bonde paa øen Rusente (Røst), 6 miglier fra vor ø, mistet to kalve, og han havde ikke hørt noget mere til dem og ventede heller ikke at faa dem igjen.

Ved et guddommeligt under fik en søn af nævnte fisker et drømmesyn med fast tro paa, at deres to kalve netop var paa den ø, hvor vi havde lidt skibbrud, og netop paa vestsiden, hvor saadant aldrig havde hændt før. Den nævnte gut, som var 16 aar, bad sin fader indtrængende om at blive med og fik overtalt en broder til at følge med og søge efter de to bortkomne kalve.

Efter megen snak og megen modsigelse drog disse 3 afsted paa en fiskerbaad. De landede netop nedenfor os, og det rare var, at de kom netop der og ikke paa hvilket som helst andet sted af øen. Da de var gaaet iland der, lod de sin gamle fader være igjen i baaden for at passe den. De gik saa til det sted, som var seet i drømme, for at finde, hvad de søgte; de saa da røg stige op paa det sted, hvor de havde sit fjøs. Da blev de bange og undredes paa, hvem det kunde være, hvorfra folk kunde være komne, og paa hvilken maade det kunde gaa til, at der kom røg paa et saadant sted paa den tid af aaret. Da de forstod, at det maatte komme fra folk, var de endnu mere forbausede.

For at faa paa det rene, hvorledes det hang sammen, raabte de paa sit sprog noget, saaledes som det kunde falde sig ved denne mærkelige hændelse. Vistnok hørte vi noget, men da det var urimeligt og ikke sandsynligt, at det var folk, saa tænkte vi snarere, at det var skrig af ravne end menneskelige stemmer. Dette troede vi, saa meget mere som vi faa dage før havde seet mange ravne samlede for at rive istykker de stakkels legemer af vore døde kamerater. Men da stemmerne stadig kom nærmere fra de brave unge mænd, som var sendt af Gud for at frelse os, blev det mere og mere tydeligt for vore længtende øren, og vi forstod, at vi havde taget fejl, og at det var menneskelige stemmer.

Da gik Christofal Fioravante ud af hytten, og han saa de to gutter og skreg til sine fæller: «Kom hid, folk, her er to karer.» Vi reiste os da i en fart og gik henimod dem; da de kom os nærmere og sikkert saa dette uventede syn, blev de meget forbausede og undrede sig; de saa paa hverandre og var helt betuttet, idet de var bange for livet.

Vi, som kviknede til ved tanken paa at redde livet og blev styrket ved det sikre haab, viste dem ved ydmyge tegn og gebærder en adfærd, som maatte fjerne enhver mistanke. Snart

tænkte vi paa at beholde den ene eller begge hos os og snart paa at reise en eller to med dem. Men den hellige aand raadede; da vi ikke forstod dem og de ikke os, gik vi venlig hen til deres fader, som ventede i den ene baad, de havde. Da han havde seet os, og da han af sine sønner var blevet underrettet om den mærkelige hændelse, saa han først efter i baaden, om der var nogen levnetsmidler, idet han uden tvivl gjerne vilde føre os afsted.

Men kun hovmesteren Corado de Lione og Cholla d'Otranto, to af vore fæller, som var mest bereiste og dygtigst i sprog og mest kjendt i vesten, forlod os og reiste med nyt haab om frelse.

De havde forstaaet, at vi var skibbrudne, havde seet levningerne af vor gamle baad og de faa skibsredskaber, som vi havde igjen. Vore nødtørftige klædningsstykker var ogsaa af en bedre slags, end de bruges af vilde og bønder, saa den gamle, forstandige mand forstod, at vi var skibbrudne og trængte hjælp. Vi vendte glade tilbage til vort kolde fjøs.

Der strømmede sammen mange folk, da baaden landede paa Røst. Da de saa vore fællers udseende, deres adfærd og deres klæder, blev alle fiskerne forbausede, og end mere, da de fik høre om deres hændelser. Da de var komne iland, forsøgte de forgjæves i forskjellige sprog at gjøre sig forstaaelige; tilslut var der en tysk præst af prædikerordenen, som henvendte sig til en af vore to fæller; de forstod hverandre noksaa godt paa tysk, og paa den maade fik de vide, hvem de var, og hvorfra de kom, og paa hvilken mærkværdig maade de var naaet did. Derefter fortalte præsten det i kirken den følgende dag, hvorledes det hele var gaaet til, og opfordrede hver mand til at støtte og hjælpe.

Vi var blevne tilbage forventningsfulde og i den tro, at vi allerede den følgende morgen skulde faa se den baad, som var draget afsted, komme for at føre os tilbage i sikker havn. Da den ikke kom, opstod der forskjellige tanker hos os, enten at dette var skibsbaaden fra et større skib, som var kommet hid i en eller anden forretning, og at de derfor var vendt tilbage, men ikke vilde komme igjen til os. Den anden tanke, som opstod, var den, at maaske var alle eller vore to fæller omkomne, især da vi saa, hvor liden afstand det var i forhold til den lange tid, to dage.

Vi var dybt nedslagne og tænkte saa lidet paa at arbeide for at opholde livet, at vi uden at søge spise tilbragte time for time, idet vi som mad brugte gammel talg og fedt fra det forulykkede skib, og det kogte vi i snevand.

Efter den katholske præsts opfordring kom indbyggerne den 3dje februar fra Røst med 6 baade fulde af al slags drikke, som de brugte, og for at give os mad. De havde til hensigt at føre os til sine vel forsynede huse for at gjøre os, medtagne som vi var, friske, og det trængte vi nok til.

Paa den nævnte dag fik vi da mad og blev saa ledsagede til baadene. Der blev givet os al mulig hjælp, men denne godhed var for rigelig, og vor store glubskhed var farlig. Fra dag til

anden havde vi en følelse lig hans, som alt har halsen i strikken og løftes, og som da ved et hug af sværdet over den spændte strikke pludselig ser sig uskadt.

I vor lille hytte var de to fæller, som ikke kunde være med, og som intet havde hørt om alt dette. Vi fortalte da om dem til de katholske bønder og ligeledes om vore 14 døde fæller, som laa ubegravet.

Fiskerne tog sig da af sagen og afholdt med præsten en ordentlig gudstjeneste. Med vakre salmer og korset drog de afsted med flere baade for saa snart som muligt at begrave de døde, men især for at føre til frelsens havn de to ulykkelige, som laa elendige igjen i hytten.

Da de kom til øen, viste de vore allerede døde fæller den sidste kjærlighedshandling. Foruden dem begravede de ogsaa en af de to, som var blevne tilbage. Ham fandt de død i hytten. Den anden udsultede mand blev styrket og trøstet, men medtaget af sin ulykke og nød var der lidet liv i ham, da de førte ham til Røst, og der maatte han lade sit liv. Liget blev begravet af præsten og af folket paa Røst med sorg og under taarer.

Da vi 11 var komne til Røst, gik vi iland og op til huset, hvor den fisker, som først traf os, boede. Da vi var komne ind, optraadte vor kloge fører, hr. Pietro Querino, af klogskabshensyn meget underdanig. Da han saa fiskerens kone, vilde han nemlig opføre sig mod hende som en høitstaaende dame og kastede sig ned for hendes fødder for at kysse dem, en skik, som var ukjendt paa det sted. Vi blev modtagne af hende og af alle i huset, som om vi var deres egne.

Der bor omtrent 120 mennesker, som alle er fiskere. De bor i 12 huse eller snarere hytter. De har ikke nogen anden næringsvei end fiskeri. Alle har færdighed i at lage net, ruser, baade og idet hele alt, hvad der behøves til deres levevis. Den ene hjælper den anden med hans arbeide. De sælger fisk, som de tørrer i vinden; den kalder de paa deres sprog storhafissi (stokfisk). Den udføres over hele Danmark, Sverige og Norge, som er kongeriger, der ligger under kongen af Danmark. Med tørfisk tilbytter de sig huder eller tøj eller den mad, som de trænger. Der findes derfor ikke penge af noget slags hos dem.

Man lever der af mange slags fisk, af melk af kjoer, af surt og sødt brød af rug; af rug lager de ogsaa øl, som de drikker.

De bruger oksebuder og tykke tøjier; i kirken og ellers viser de altid den største ærbødighed og guds frygt ved de kirkelige handlinger.

Folk er her saa enfoldige af hjertet og saa lydige mod Guds bud, at de slet ikke ved, hvad utugt og horeri er, men de overholder ægteskabets hellige sakramente. Som eksempel kan anføres, at vi i huset hos denne fisker sov i samme stue som den, hvori han og hans kone sov i en seng. Nær ved sengen sov hans døtre og sønner, og vi sov i tre andre senge nær ved. Men naar de gik for at lægge sig eller for at klæde sig af, eller naar de stod op i vort nærvær, gjorde de dette uden at tænke paa os. Desuden kan jeg fortælle, at mindst hver anden dag

stod manden op klokken 4 eller tidligere, naar det behøvedes, og lod hustruen og døtrene ligge i sengen og reiste selv paa fiske, og han havde saadan tillid til os, som om han stadig havde konen i sine arme.

Her er enhver rod til havesyge forsvundet, og de bruger aldrig laas for døren eller noget opbevaringssted med stængsel uden for vilde eller tamme dyr.

De er saa hengivne i Guds vilje, at naar enten faderen eller manden eller sønnen eller en anden kjær slægtning afgaar ved døden, idet hans tid er kommen, saa søger slægt og venner sammen for at bede til Gud for sjælen og takke ham, fordi hans vilje er skeet, og de gjør det uden at have eller vise nogen følelse af sorg, men holder gjæstebud og lover Gud sammen.

Vi kan i sandhed sige, at vi fra den 3dje februar til marts 1432 har været i paradisets første kreds, til skam og skjændsel for Italien med dets skikke.

Her pleier kvinderne at gaa til bad, og naar de skal did, gaar de fra husene nøgne, som de kom til verden, og har slet ikke noget paa sig. De har intet andet i hænderne end et birkeris til brug, ei af undseelse; saa naturlig og ligetil lever de. Da vi stadig saa dette, faldt det os ligesaa naturligt som dem.

Fra den 20de november til 20de februar er der her nat og mørke i 21 timer eller mere, men maanen skjuler sig aldrig. Fra den 20de mai til den 20de august ser man altid hele solen, eller en del af dens straalere sees ialfald.

Her er der en uendelig mængde hvide fugle, som folk der kalder musi (maaser), men i vort sprog heder de coccali marini. De er saa tamme som duer. De skriger bestandigt, men naar dagene er blevne længere, og solen er oppe omtrent klokken 4, saa holder de nævnte fugle op med at skriges ved den tid, man skal gaa og lægge sig, og dyrene gaar til ro.

Her fanger de kveiter af betydelig størrelse, og da vi kjender nøie til det, saa vil jeg vove at fortælle, hvad der er sikkert. Vi saa kveiter, som var 6 ½ fod lange og 2 fod brede og tykkere end 1 fod, og de veiet 250 pund og mere hver enkelt.

Her har de bjørneskind, som er 12 fod i omkreds; de er hvide som sne, hvad den, som ikke har seet det, neppe vil tro.

Vi opholdt os paa dette sted omtrent 104 dage, for at vente paa den tid, som passede for vor vært, som vilde reise til Danmark med sin last, der som sædvanlig bestod af stokfisk. Det er netop i mai maaned, at disse bønder reiser og fører fisken gennem de tre kongedømmer, som ligger under kongen af Danmark. Med denne tilbytter de sig de ting, som de trænger, men som de mangler.

Den 14de mai slog den time, som vi længtede efter, da vi skulde vende vore skridt mod vort vakre og elskede land, saaledes som vi saa gjerne vilde, og tiden var kommen til at forlade det barmhjertige Røst. Vi tog da afsked fra dem med de ord, som vi ved tolkens hjælp kunde

sige, og vi gav tilkjende, hvor stor tak vi skyldte dem. Da de havde hilset til afsked, reiste vi paa en baad, som tog 20 botte og var lastet med fisk. Vor vært førte den, og vi drog afsted for at seile til Berma (Bergen), det første sted, hvor han kunde finde god afsætning. Dette sted er omtrent 1000 latinske mil fra Røst. Ombord i dette skib gik 6 mand, samt vi 11, som var tilbage af de 68 fra det forulykkede skib. Saaledes kunde skibet stoltelig føres af 17 sjømænd. Skibet gik da gennem bestemte rette og sikre løb ad den nærmeste og mest beskyttede vei, og vi roede altid. Da vi var komne omtrent 200 mil fra Røst, traf vi et sted, hvor vi fandt nogle rester af et fartøi og spanter. Det blev da klart, at vore 21 tidligere fæller var helt forulykkede.

Den 29de mai kom vi til Trondhjem, som ligger paa Norges kyst; det hører under kongen af Danmark. Der hviler det ærværdige legeme af den navnkundige Hellig Olav. Der var vi 10 dage for at finde god skibslæilighed, men vi fandt det ikke. Her forlod vi vor vært fra Røst med sønner og fæller, de reiste med sin baad, og rørt tog vi afsked med dem, for at drage vor vei, idet vi gav os i Guds haand. Den 13de juni tog vi tilfods fra Trondhjem, og vi reiste til Vadstena, et sted, som hører til det nævnte kongedømme Sverige, men ligger under kongen af Danmark. Der er den hellige Birgitas kjæveben eller en del af hendes hovedskalle.

Det var vor hensigt da at finde hjælp til Stintinborg (Stäkeborg) til hr. Zuan Franco, en venetiansk borger og en hædret dansk baron. Dette sted laa 30 dagsreiser eller mere borte fra den lige vei. To af vore ledsagere, som var hurtige tilfods, men lidet omtænkte, gik omtrent to bueskud i forveien, og da de traf to tydelige stier, slog de ind paa den mindst befærdede, men steilere. De gik da den vei og kom forbi Vadstena den 3dje juli, og vi 9 andre, som var tilbage, kom til Vadstena den 5te juli og hvilte os der.

Den 6te juli drog vi fra Vadstena og kom til Stintinborg den 13de juli. Vi tog ind hos den anseede ridder, der var underrettet om vor ulykke og vor vandring. Der gjenfandt vi vore to forsvundne fæller og glædede os ved gjensynet. Ved vor ankomst viste ridderen, hvor godt og kjært det er for landsmænd at gjense og tale med hverandre, og mest for dem, der er medtagne og hjemsoegte af ulykker. Han hædrede os paa enhver maade, klædte os, gav os mad, tilbød og gav os penge for brug i fremtiden. Han forsynede os med gode rideheste og fulgte os med 120 heste, idet vi i to dage stadig reiste gennem hans land. Da vi dernæst havde taget afsked fra ham, idet vi gav ham, hvad vi i vor elendige stilling kunde, anbefalede han os til sin søn, og han fulgte os med 30 ryttere til Vadstena, hvorfra vi var komne; did kom vi den 30te juli, og der blev vi til den 2den august, idet vi ventede paa en passende anledning til at reise.

Den 2den august drog vi fra Vadstena, og vi kom til Lodesa (Lødøse), efterat vi havde taget afsked med den ædle ridders søn og takkede ham paa en passende maade. Vi kom til Lodesa den 7de i nævnte maaned, og der fandt vi skibslæiligheder, den ene mod vest, den anden gennem Tyskland, og her delte vi os.

Den 27de august skiltes jeg, Christofal Fioravante, som havde været medlem af skibsraadet paa det forulykkede skib, og Corado de Lione, som havde været hushovmester paa samme, og jeg, Nicolo de Michiele, som havde været skriver, fra de 8 andre. Disse drog mod vest, og vi mod Venedig over Storich, dernæst over høie fjelde, dale og floder og bække, snart tilfods, snart tilhest med den almægtige Guds hjælp. Vi angav stadig, at vi drog til Rom, og vi ankom til vor elskede by Venedig den 12te oktober 1432 sunde og styrkede, efterat vi havde taget afsked med den nævnte tredje fælle, som drog til sit hjem.

De andre 8 fæller drog til England, blandt dem var Pietro Querini, den ovenfor nævnte fører. Han havde før disse ulykker været sygelig, da hans legeme var af en svag konstitution, men nu var han bleven stærkere. Ved slig kur og saadan medicin, som han fik, helbrededes han uventet. Man kan trygt sige om ham, at han blev forandret i enhver henseende, baade i sin maade at være paa og i sin opfatning. Ligeledes har strabadserne gjort Jacobs søn, Francesco Querini stærk, og ligedan gik det mærkværdig nok med kjøbmanden Andreas søn, Pietro Gradenigo, som kun var 18 aar gammel.

Bernardo fra Carliesi var tidligere styrmand paa det forulykkede skib. Da en saa lang tid var gaaet, og da man flere gange sandfærdig havde paastaaet, at skibet var gaaet under, og man ingen underretning havde om det modsatte, men fuldstændig havde opgivet haabet om deres frelse, saa havde hans hustru, som skik og brug er for de hæderlige og svage kvinder, som trænger støtte, giftet sig, og da hun gennem os fik sikker underretning om, at han var i live, gik hun straks ind i et hæderligt kloster for at vise, at hendes sind var rent og kyskt, og hun opgav forbindelsen med den nye ægte mand. Dette er rosværdigt og ikke, som det almindelig pleier at gaa.

Hr. Alvize di Nassi, baadsmand, hr. Andrea di Piero, matros, hr. Nicolo de Trato, matros, hr. Nicolo Querini, en tjener eller snarere opvarter for vor fører, og endelig Vrialo Anexo Lapello, alle disse vendte efter at have opfyldt sine pilgrimsløfter tilbage til Venedig fra den 4de til 25de januar 1433. Disse bekræfter rigtigheden af alt, som her er fortalt og nedskrevet af mig, den før nævnte Antonio di Corado.